

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Katedra občanské výchovy a filozofie
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Vývoj Občanské demokratické strany v letech 2002 až
2019**

(Development of Civil democratic party between 2002 and
2019)

Ondřej Koukal

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Josef Straceny, CSc.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: D-ZSV

Rok 2021

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Vývoj Občanské demokratické strany v letech 2002 až 2019 potvrzuji, že jsem ji vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi dne 6.12.2021

Velice bych chtěl poděkovat panu doktoru Josefu Stracnému za velkorysost se kterou přistupoval k vedení mé práce, lidský přístup i cenné rady a podněty.

Abstrakt

Předmětem této práce byl vznik a vývoj Občanské demokratické strany, a to zejména v období mezi lety 2002 až 2019. Dále byla podstatná část věnována jednotlivým programům strany, a to se zvláštním zřetelem na postoje týkající se Evropské unie a integrace České republiky do jejích struktur. V další části byl popsán vnitřní vývoj strany. A to především volbami jejího vedení během jednotlivých kongresů a prostřednictvím osobností jejích předsedů. Závěrečná část analyzovala vývoj elektorátu ODS v průběhu sledovaného období.

Klíčová slova:

konzervatismus, Občanská demokratická strana, euroskepticismus, volby, volební program.

Abstract

The subject of this work was the origin and evolution of the Civic Democratic Party, especially in the period between 2002 and 2019. Furthermore there was a substantial part devoted to particular programmes of the party, with special regard to stands about the European Union and integration of the Czech Republic into its structures. The next section described the internal evolution of the party. Mainly due to the election of its leadership during the individual congresses and through the personalities of party chairmen. The final part analyzed the development of the ODS electorate during the reporting period.

Keywords:

conservatism, Civic Democratic Party, euroscepticism, elections, election program.

1 Obsah

Úvod.....	9
2 Vznik a počáteční vývoj ODS.....	10
2.1 Vznik	10
2.2 Dominantní strana (1992–1998).....	11
2.3 Opoziční smlouva.....	11
3 Vývoj v letech 2002 až 2019.....	13
3.1 Opozice (2002–2006).....	13
3.2 Návrat do vlády (2006–2013).....	13
3.3 Opozice (2014 -...).....	15
4 Program ODS	16
4.1 Metamorfóza postojů Občanské demokratické strany k evropské integraci	16
4.1.1 Rychlá integrace do Evropských společenství.....	16
4.1.2 „Eurorealismus“, EU ve smyslu „obranu národních zájmů“	17
4.1.3 Evropská integrace pro budoucnost jako „návrat ke čtyřem svobodám“	19
4.1.4 Integrace ČR do EU a budoucí struktura EU: zásadní pozice hlavních protagonistů na české politické scéně	20
4.2 Volební programy.....	23
4.2.1 Volební program 2002 - 2006	23
4.2.2 Volební programy 2006 a 2010.....	25
4.2.3 Volební program 2010 a dále	26
5 Volební kongresy ODS	31
5.1 Kongres 2001.....	31
5.2 Kongres 2002.....	31
5.3 Kongres 2004.....	33
5.4 Kongres 2006.....	33
5.5 Kongres 2008.....	34

5.6	Kongres 2010.....	35
5.7	Kongres 2012.....	35
5.8	Kongres ODS 2014.....	36
5.9	Kongres ODS 2016.....	37
5.10	Kongres ODS 2018	37
6	Předsedové ODS v letech 2002 - 2019.....	38
6.1	Mirek Topolánek	38
6.2	Petr Nečas	40
6.3	Petr Fiala.....	41
7	Voličský elektorát	43
	Závěr.....	48
8	Seznam použitých informačních zdrojů.....	49

Úvod

Občanská demokratická strana je jedním z nejvýznamnějších politických subjektů v České republice. Většinu svojí existence reprezentovala největší pravicovou politickou sílu v naší zemi. Cílem této práce je popsat její vznik a vývoj, zejména v období mezi lety 2002 – 2019. Dále bych chtěl stručně přiblížit její programatiku, nejvýznamnější představitele a volební výsledky. Toto téma práce jsem si vybral zejména díky svému celoživotnímu zájmu o politické dění tj. tomu, že mnoho z událostí popsaných v této práci si velice dobře pamatuji. K zpracování vývoje jsem zejména v dřívější části mé práce částečně čerpal z odborných tištěných publikací. V programové části a v novějším období vývoje ODS jsem částečně využíval přímo stranické materiály a částečně také publicistické zdroje.

2 Vznik a počáteční vývoj ODS

2.1 Vznik

Strana byla založena v roce 1991 jako křídlo Občanského fóra, které propagovalo volný trh, podle vzoru britské Konzervativní strany. Předtím byl do funkce předsedy Občanského fóra zvolen Václav Klaus, který v budoucnu povede Občanskou demokratickou stranu ještě řadu let. Klaus, který byl od konce roku 1989 ministrem financí v Čalfově kabinetu, se původně považoval za specialistu, ekonoma plně zaměřeného na problematiku ekonomické transformace a bez politických ambicí. „Zpolitizoval“ se až během předvolební kampaně v roce 1990. Koncem roku 1990 již byla situace velmi napjatá a prohlubovaly se spory především mezi Meziparlamentním klubem demokratické pravice, který usiloval o přeměnu OF v hierarchickou pravicovou stranu¹ a středovějším Liberálním klubem.² Po volbách si Václav Klaus získal podporu zejména u pravicově smýšlející části OF. Přestože používal rétoriku dekomunizace a ta byla jistě jedním z důvodů jeho úspěchu, byl v tomto směru poměrně opatrný. Důvodem bylo patrně to, že se obával komplikací ohledně restitučních nároků.

Klaus se v této otázce střetl s některými svými stoupenci, především s některými poslanci Meziparlamentního klubu demokratické pravice, kteří spolu s malou skupinou křesťanských politiků kolem Václava Bendy, učinili prosazení restitucí ve federálním parlamentu svou politickou prioritou. U těchto poslanců měly restituce jako akt materiální a mravní spravedlnosti rozhodně přednost před ekonomickou reformou. Klausův postoj k restitucím se tedy kupodivu blížil vlažnému postoji většiny představitelů zakládající elity v Občanském fóru, to jest okruhu kolem Václava Havla. Ale i za jiných okolností dával Klaus najevo svůj odstup od přehnaně radikální dekomunizace. Pro vyznavače pragmatického ekonomického přístupu, jakým byl Klaus, byla morální otázka cizí, stejně jako vše, co by mohlo potenciálně ohrozit jeho vizi rychlého zavedení tržního hospodářství. Selektivní využívání dekomunizační agendy pro něj však představovalo vhodný doplněk jeho strategie získání hegemonie nad Občanským fórem a vytvoření pravicové strany.³

¹ BALÍK, S. Občanská demokratická strana a česká politika: ODS v českém politickém systému v letech 1991-2006. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006. s. 8

² BUREŠ, J et al. Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému. Praha: Grada, 2012. s. 121-125

³ HUSÁK, P., 1997. Budování kapitalismu v Čechách. Volvox Globator, Praha, s. 119

Ustavující kongres ODS proběhl v Olomouci 20. – 21. dubna 1991. Václav Klaus byl zvolen předsedou strany, dále pak Petr Čermák a Miroslav Macek místopředsedy. Zvolena byla také výkonná rada.⁴

2.2 Dominantní strana (1992–1998)

ODS byla dominantní stranou ve dvou koaličních vládách v České republice v letech 1992 až 1997, většinové vládě (1992–96) a krátkodobé menšinové vládě (1996–97). Nicméně ve volbách v roce 1996 ODS, i když si polepšila na 68 křesel, nedokázala získat se svými koaličními partnery většinu v poslanecké sněmovně. Zisk koaličních partnerů (KDU-ČSL a ODA) se snížil, což vedlo k tomu, že vláda získala pouze 99 křesel: dvě chyběly k většině. Klaus pokračoval v menšinové vládě, opírající o toleranci ČSSD.⁵

V prosinci 1997 došlo k obvinění strany z přijímání nelegálních darů a udržování tajného fondu, což způsobilo vystoupení ODA a KDU-ČSL z koalice a pád vlády. Josef Tošovský byl jmenován premiérem, vznikla úřednická vláda. Navzdory skandálu byl Klaus předsedou opětovně zvolen. V lednu 1998 část zákonodárců proti Klausovi v čele s Janem Rumlem a Ivanem Pilipem opustila stranu v rámci tzv. Sarajevského atentátu a vytvořila Unii svobody (US).⁶

2.3 Opoziční smlouva

ODS v následujících volbách získala 63 mandátů, zatímco US získala 19 mandátů. Kvůli rozkolu odmítla Unie svobody podpořit ODS, ODS neměla žádného partnera k získání většiny. V důsledku toho ODS dne 9. července 1998 podepsala Opoziční smlouvu, která zavazovala

⁴ <https://web.archive.org/web/20121220123551/http://www.ods.cz/kongresy/0>

⁵ KLAUS, V. Vzestup a pád české pravice: 25 let ODS. Praha: Institut Václava Klause, 2016. ISBN 978-80-7542-019-0, s. 13

⁶ <https://www.ods.cz/kronika-30-let-ods> s.28

stranu k poskytnutí důvěry a udržení vlády ČSSD pod vedením Miloše Zemana. Tato dohoda byla poté v lednu 2000 nahrazena explicitnějším „Tolerančním patentem“.⁷

⁷ BALÍK, S. Občanská demokratická strana a česká politika: ODS v českém politickém systému v letech 1991-2006. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006. s.52-53

3 Vývoj v letech 2002 až 2019

3.1 Opozice (2002–2006)

Ve sněmovních volbách v roce 2002 se ODS stala druhou největší stranou v Poslanecké sněmovně s 58 mandáty z 200 křesel, a poprvé ve své historii převzala roli skutečné opoziční strany. Předsedou ODS byl zvolen senátor Mirek Topolánek. Václav Klaus byl nejprve zvolen čestným předsedou ODS a v následné parlamentní volbě v roce 2003 byl zvolen prezidentem republiky. Ve volbách do Evropského parlamentu v červnu 2004 a ve volbách do Senátu a krajského zastupitelstva v listopadu 2004 získala ODS přes 30 % hlasů.⁸

3.2 Návrat do vlády (2006–2013)

Lídr občanských demokratů v letech 2002 až 2010 Mirek Topolánek dovedl stranu k volebnímu vítězství v roce 2006 a stal se prvním premiérem strany od roku 1997. V parlamentních volbách v roce 2006 byla ODS s 81 mandáty největším poslaneckým klubem v Poslanecké sněmovně. ODS původně usilovala o uzavření dohody s Českou stranou sociálně demokratickou⁹, jednání s předsedou sociální demokracie Jiřím Paroubkem však bylo neúspěšné. Mirek Topolánek poté představil svůj první menšinový kabinet, který tvořili občanští demokraté a nezávislí. Vláda byla jmenována dne 4. září 2006, ale nezískala důvěru.¹⁰

ODS pak tvořila vládu v koalici s KDU-ČSL a Stranou zelených (SZ). Mezi projekty kabinetu patřila reforma veřejných financí. Topolánek také jednal o možném umístění protiraketové obrany Spojených států v ČR, což vedlo k odporu části veřejnosti.

⁸ www.volby.cz

⁹ iROZHLAS, Paroubek a Topolánek: Dohoda o vládě je možná, dostupné z https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/paroubek-a-topolánek-dohoda-o-vlade-je-mozna_200608231706_mhromadka

¹⁰ <https://www.ods.cz/kronika-30-let-ods> s.64-65

Strana utrpěla těžké ztráty v krajských a senátních volbách v roce 2008, když ztratila všech 12 krajských hejtmanů. O rok později však ODS vyhrála volby do Evropského parlamentu, udržela si všech 9 mandátů a získala více hlasů než v předchozích volbách.¹¹

Vláda vedená ODS předsedala Radě Evropské unie v roce 2009. České předsednictví se muselo vypořádat s problémy jako plynová krize na Ukrajině, konflikt v Gaze nebo ekonomická krize. Objevily se i kontroverze jako Entropa, ale některé aspekty jako řešení plynové krize byly hodnoceny kladně.¹²

Kabinetu byla 24. března 2009 vyslovena nedůvěra.¹³ Zemi tehdy řídil nově vytvořený úřednický kabinet, který nominovaly ODS, ČSSD a SZ. Předčasné volby byly stanoveny na 9. - 10. října 2009, ale nakonec se uskutečnily až v řádném termínu v květnu 2010, kvůli neočekávanému vývoji u Ústavního soudu¹⁴ a v Poslanecké sněmovně.

Občanská demokratická strana získala druhé místo za ČSSD a vytvořila středopravou vládu s TOP 09 a Věci veřejnými. Věci veřejné se 22. dubna 2012 odtrhly od vlády, ale byly nahrazeny stranou LIDEM¹⁵. Občanská demokratická strana utrpěla ve stejném roce v krajských volbách velkou porážku, celkově skončila třetí a zvítězila pouze v Plzeňském kraji. Strana také prohrála v letech 2010 a 2012 senátní volby.¹⁶

ODS v prezidentských volbách v roce 2013 nominovala Přemysla Sobotku na prezidenta České republiky. Sobotka získal pouze 2,46 % hlasů a do druhého kola nepostoupil. Vedení strany podpořilo ve druhém kole prezidentských voleb Karla Schwarzenberga z TOP 09 .

Po pádu kabinetu premiéra Petra Nečase ODS navrhla Miroslavu Němcovou do pozice předsedkyně vlády s tím, že bude mít podporu 101 poslanců, tedy těsnou většinu v poslanecké sněmovně. Prezident Zeman ji ale odmítl jmenovat a místo toho jmenoval Kabinet Jiřího Rusnoka. Poté opozice požadovala rozpuštění Poslanecké sněmovny a předčasné volby (takové

¹¹ Tamtéž s.77 a 79

¹² Tamtéž 78

¹³ Novinky.cz, Topolánkova vláda padla, dostupné z <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/topolankova-vlada-padla-40222429>

¹⁴ Text nálezu Ústavního soudu sp.zn.PI.ÚS 27/09 ze dne 10.9.2009 dostupné z http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=PI-27-09_1

¹⁵ Aktuálně.cz, Peake žádá o registraci LIDEM, v červnu může mít stranu, dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/peake-zada-o-registraci-lidem-v-cervnu-muze-mit-stranu/r~i:article:745700/>

¹⁶ www.volby.cz

hlasování umožnila teprve nedávno ústavní novela). Návrh na rozpuštění prošel 140 z 200 hlasů (potřebných 120), pro rozpuštění hlasovaly všechny strany kromě ODS, jejíž poslanci sněmovnu opustili, včetně jejich bývalých koaličních partnerů Věci veřejné a TOP 09.¹⁷ Tato situace je bezprecedentní do dnešní doby. České republice po rozpuštění sněmovny vládla vláda bez politické legitimacy. Prezident Zeman poté vyhlásil předčasné volby na 25.–26. října 2013. ODS utrpěla těžké ztráty. Získala pouze 16 mandátů a skončila na 5. místě. Strana také prohrála volby do Evropského parlamentu a Senátu a komunální volby v roce 2014.¹⁸

3.3 Opozice (2014 -...)

V roce 2013 strana zaznamenala nejhorší volební výsledek ve své 22 leté historii, jen 7,72 % hlasů, což vydalo na 16 mandátů a odešla do opozice.

24. sjezd Občanské demokratické strany zvolil ve dnech 18. – 19. ledna 2014 nové vedení ODS. Předsedou byl zvolen bývalý rektor Masarykovy univerzity a ministr Petr Fiala. Prvním místopředsedou byl zvolen poslanec Evropského parlamentu Jan Zahradil.

V Poslanecké sněmovně ODS vytvořila neformální koaliční vztah s TOP 09 a obě byly proti zákonům, jako je Kontrolní hlášení daně z přidané hodnoty. ODS, TOP 09 a Úsvit přímé demokracie svolaly 26. května 2015 neúspěšné hlasování o nedůvěře kabinetu Bohuslava Sobotky.¹⁹

Fiala byl 16. ledna 2016 znovu zvolen do čela ODS. ODS se v roce 2016 zúčastnila krajských a senátních voleb. Získala cca 10 % hlasů a zajistila si zastoupení ve všech krajích. Do druhého kola voleb do Senátu postoupilo 6 kandidátů navržených ODS. 4 z nich byli nakonec zvoleni. Fiala pak řekl, že ODS se vrátila do pozice hlavní pravicové strany.²⁰ To se potvrdilo i ve volbách do poslanecké sněmovny v roce 2017. ODS získala 11,32% hlasů což znamenalo 25 mandátů.

¹⁷ Novinky.cz, Poslanci si rozpustili sněmovnu, čeká se na předčasné volby, dostupné z <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/poslanci-si-rozpustili-snemovnu-ceka-se-na-predcasne-volby-200616>

¹⁸ <https://www.ods.cz/kronika-30-let-ods> s.101-102

¹⁹ Deník.cz, Sobotkova vláda přežila pokus části opozice o vyslovení nedůvěry, dostupné z https://www.denik.cz/z_domova/snemovna-bude-hlasovat-o-neduvere-vlade-20150526.html

²⁰ E15, Petr Fiala: ODS chce být lídrem pravice. Volby ukázaly, že na to má. Dostupné z <https://www.e15.cz/rozhovory/petr-fiala-ods-chce-byt-lidrem-pravice-volby-ukazaly-ze-na-to-ma-1323637#>

4 Program ODS

4.1 Metamorfóza postojů Občanské demokratické strany k evropské integraci

4.1.1 Rychlá integrace do Evropských společenství

ODS (Občanská demokratická strana) ve svém prvním volebním programu „Svoboda a prosperita“ v roce 1992 odmítl koncept Československa jako „mostu mezi Západem a Východem“, hypotézu „stabilizačního faktoru“ pro celou střední a východní Evropu a „utopické snění o celé střední Evropě“. Podle tehdejšího programu ODS byla tato forma pětiúhelníku, později šestiúhelníku, která nás zatahovala do „problémů všech dob nestabilní jihovýchodní Evropy na úkor naší integrace se západní Evropou“, pouze náhradou za naši neexistující politiku.²¹

ODS se vždy jednoznačně označila za zastánce „nejrychlejšího vstupu do NATO“, radikálně odmítla návrh na rozpuštění NATO a přímo za svůj hlavní cíl označila „začlenění Československa do západního světa a zejména do Západní Evropy jako jejich nedílná součást“ a „rychlou integraci v ES“. Ve svém volebním programu „Svoboda a prosperita“²² pro volby do Sněmovny v roce 1996 zastávala ODS prointegrační pozici – plné členství v EU je hlavním zahraničněpolitickým cílem ODS²³. V programu se však objevily první náznaky omezujícího vymezování ODS vzhledem k postupujícím integračním procesům první poloviny 90. let: „Zároveň jsme přesvědčeni, že proces evropské integrace by neměl uměle omezovat rozmanitost států, národů a kultur, což je jedna z hodnot evropské civilizace. Jsme přesvědčeni,

²¹ ODS, SVOBODA A PROSPERITA, dostupné z https://www.ods.cz/docs/programy/program_1992.pdf

²² Tamtéž

²³ Listy.cz, Nová konfliktní linie v českém stranickém systému dostupné z <http://www.listy.cz/archiv.php?cislo=035&clanek=050305>

že i v budoucnu budou jednotlivé státy stavebními kameny Evropské unie a že suverenita a kompetence Unie budou především naším vnitřním úkolem“ národů a kultur, což je jedna z hodnot evropské civilizace.²⁴

4.1.2 „Eurorealismus“, EU ve smyslu „obranu národních zájmů“

Prvky negativního hodnocení postupujících integračních procesů byly otevřeněji formulovány v prvním volebním programu po rozpadu dlouholeté vládní pravicové koalice (ODS, Křesťanskodemokratická unie - Československá strana lidová, Občanská demokratická aliance) V rámci programu „Hlavu vzhůru“ z roku 1998 lze rozpoznat klíčový posun v programových formulacích zaměřených na „národní zájem“ (část Hájíme národní zájmy). Tento radikalizující posun v rétorice programových dokumentů ODS lze v kontextu konkrétní předvolební situace v roce 1998 spíše interpretovat jako pokus ODS přilákat krajně pravicové voliče rozpadající se Republikánské strany (Sdružení pro republiku - Republikánská strana Československo) a kompenzovat tím úbytek voličů po rozkolu ODS v roce 1997, kteří přešli k Unii svobody. Až následně toto bylo bráno jako zásadní redefinice názorů a politických cílů ODS.²⁵

S postupem přístupových jednání a rozhodným vstupem integračních témat na domácí politickou scénu se tento programový trend ukázal jako klíčový v ad hoc vytvořeném dokumentu s názvem „Manifest českého eurorealismu“²⁶ (duben 2001), dodatek k zahraničněpolitickému nástinu ODS „Národní zájmy v reálném světě“ z října 1999, který otevřeně deklaroval euroskeptický postoj ODS. Tento dokument rozsáhle kritizoval přístup EU ke kandidátským zemím, když uvedl, že EU bere kandidátské země především jako trhy pro svou produkci, jako výhodné pracovní příležitosti pro nadměrný počet odborníků ze zemí EU, jako zdroj přírodního bohatství a levné kvalifikované práce a také jako potenciální nárazníková zóna pro potenciální politická a bezpečnostní rizika z východu a Balkánu.²⁷

Dle Manifestu může dnešní EU prosperovat na základě asymetrické hospodářské výměny, která probíhá mezi zeměmi EU a zeměmi se statusem „kandidát“. Podobně, vyjednávací taktika EU

²⁴ODS, SVOBODA A PROSPERITA, https://www.ods.cz/docs/programy/program_1992.pdf

²⁵ ODS: Hlavu vzhůru, dostupné z <https://www.ods.cz/program/archiv>

²⁶ ODS MANIFEST ČESKÉHO EUROREALISMU dostupné z <https://docplayer.cz/25415054-Manifest-ceskeho-eurorealismu.html>

²⁷ Tamtéž

změnila rozšíření v soutěž mezi jednotlivými kandidáty, a tak v mnoha oblastech zabránila společnému postupu k cílům. Manifest kritizoval samotný proces vyjednávání s ohledem na skutečnost, že EU v procesu vystupovala jako zúčastněná strana a zároveň rozhodce. Manifest prezentoval důsledky vstupu do EU jako faktickou ztrátu pro Českou republiku: „Překročení evropských zákonů znamená vyžadovat od kandidátských zemí mnohonásobně vyšší náklady, než je hodnota předvstupní pomoci“.²⁸

Konkrétní pohled na historické a intelektuální počátky EU a jejich historický kontext, představila kapitola „EU ve světle Koncepce českého státního a národního zájmu“ takto: „Zejména tyto koncepce evropské integrace, které jsou čerpány mimo liberální demokratické principy, mají tendenci se střetávat s „Koncepcí českého státu“; mezi tyto pojmy – vedle dřívějších extrémních fašistických či marxistických vizí vynucené evropské integrace – patří i dnešní distributivní evropská sociální demokracie a křesťansko-demokratický politicky centralizující katolicismus“. Manifest nadále zdůrazňoval, že „je třeba odmítnout další nepřirozené „prohlubování“ evropské integrace směrem k federalizaci, mimo jiné kvůli historické zkušenosti s heterogenní federální unií (česko-slovenskou federací)“. Zásadní role ODS při rozpadu Československa tak byla zpětně legitimizována prostřednictvím předem promyšlené kritiky evropské integrace. Podle Manifestu „z podobných důvodů je třeba odmítnout i další módní teorii – zánik národních států ve jménu „regionalizace“, který je prezentován jako pokrokový historický proces“.²⁹

V první řadě bylo odmítnuto rozšiřování pravomocí EK a EP. Stupeň vyrovnání se ODS se vstupem ČR do EU charakterizuje v Manifestu pochybné ztotožnění se s myšlenkou „vícerychlostní“ či snad „flexibilní Evropy“: Základy „flexibilní nebo vícerychlostní“ Evropy existují de facto již dlouho. Takové uspořádání by mělo připomínat menu, ve kterém si země mohou vybrat oblasti, do kterých se chtějí začlenit. Rizikem flexibility však je možnost, že místo vícerychlostní Evropy, ve které jsou všechny rychlosti stejně opodstatněné, vznikne Evropa „první“ a „druhé“ kategorie a rovnější mezi rovnými. Skeptický postoj k EU a jejím budoucím vyhlídkám je v Manifestu dále odhalen následujícím tvrzením: „Proces evropské integrace je třeba posuzovat a přistupovat k němu realisticky se zdravým rozumem. České země byly v průběhu posledních staletí součástí již několika integrovaných útvarů, které se dříve či

²⁸ Tamtéž

²⁹ Tamtéž

později rozpadly; proto by bylo chybou považovat současnou EU za definitivní „finalitu“ evropského rozvoje.³⁰

Tyto programové vrcholy Manifestu byly dále zhmotněny tím, že čtvrtinu Manifestu tvořila kapitola nazvaná „Alternativy, náhrady a jiná řešení; Česká republika mimo EU“ - čímž byl myšlen vstup do Evropského hospodářského prostoru (EHP) a Evropského prostoru volného obchodu (ESVO). Podle názorů autorů Manifestu mohlo být ESVO v brzké době rozšířeno o účast Kanady a tím se propojit se Severoamerickou zónou volného obchodu (NAFTA - USA, Kanada, Mexiko).³¹

4.1.3 Evropská integrace pro budoucnost jako „návrat ke čtyřem svobodám“

Převládající prointegrační trend v české politice, předvstupní vyjednávání blížícího se závěru a rozhodně prointegrační preference voličů ODS vedou Občanskou demokratickou stranu ve svém volebním programu „Volební desatero“ z května 2002 k tomu, že vstup do EU musí být splněn co nejdříve. Trvali také na méně jednostranném popisu EU jako směsi liberalizačních a regulačních prvků, mezivládního a nadnárodního rozhodování, spolupráce, ale i nekompromisního střetu zájmů. V těle samotného programu však převážila negativní charakteristika a definování požadavků vůči EU, zejména v kapitole „Ne evropskému superstátu“, ve které „umělá univerzalizace evropských států do jednoho legislativního, politického, ekonomického a institucionálního rámce bez ohledu na národní tradice“ byl odmítnut, spolu se „zvýšením pravomocí Evropské komise nebo pokusy o posunutí Komise do pozice „evropské vlády“ i zvýšením pravomocí Evropského parlamentu“; a zároveň s odmítnutím „vytvoření Evropy ‚prvního‘ a ‚druhého‘ postavení – rovnější mezi rovnými“. ³²

V oblasti zahraniční politiky program zdůraznil, že žádný evropský projekt v oblasti bezpečnosti a obrany by neměl vést k oslabení NATO a transatlantických vztahů s USA a právo národního veta v klíčových otázkách národní suverenity, fiskální suverenity popř. zahraničněpolitické a bezpečnostní otázky musí být zachovány.

³⁰ Tamtéž

³¹ Tamtéž

³² ODS, Volební desatero, dostupné z https://www.ods.cz/docs/programy/program_2002.pdf

Program ODS z roku 2002 tyto nároky přímo propojoval s problematikou zapojení ČR do evropské integrace, neboť problematika česko-německých vztahů značně a trvale dominovala volební kampani v roce 2002 a zástupce ODS V. Klaus ze své klíčové pozice šéfa Poslanecké sněmovny posunul celou českou mainstreamovou politickou scénu k rozsáhlému akcentování této problematiky a dokonce pozval dosud konsensuálně ostrakizovanou komunistickou stranu mezi demokratické strany (výsledkem bylo společné prohlášení o česko-německých vztazích v r. v souladu s tradičními požadavky komunistické strany). Klaus měl výhrady např. k otázce, která bylo položena v referendu.³³

Tento specifický diskurz masově ovládl média a umožnil představitelům komunistické strany a jejich marginální populistické agendě přejít do mainstreamové politiky, což s největší pravděpodobností přispělo k jejich lepším výsledkům v těchto volbách (komunistická strana byla jedinou stranou ve volbách roku 2002, která zvýšila svoji podporu a etablovala se jako třetí nejsilnější strana). Paradoxně se počátkem roku 2003 ve vyšších patrech komunistické strany diskutovalo o potřebě komunistické strany distancovat se od „europesimismu a euroskepticismu“ ODS a sledovat osobitý způsob „europesimismu a euroskepticismu“ odrážejícího komplexnější vizi EU.³⁴

Zdá se, že v duchu „Manifestu českého eurorealismu“ je v programových dokumentech ODS stále přítomna diskuse o vstupu do Evropského hospodářského prostoru, nicméně naplná alternativním způsobem – zastavením dalšího prohlubování evropské integrace a jejím striktním omezením maximálně na čtyři svobody. Referenční aparát programových dokumentů ODS byl zásadně nejednoznačný a teprve nejnovější dokumenty jednoznačně přešly z Evropského hospodářského prostoru (členství prosazované původně v „Manifestu českého eurorealismu“) k Jednotnému hospodářskému prostoru.³⁵

4.1.4 Integrace ČR do EU a budoucí struktura EU: zásadní pozice hlavních protagonistů na české politické scéně

³³ iROZHLAS,V. Klaus: Otázka v referendu o vstupu do EU by měla znít jinak, dostupné z https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/v-klaus-otazka-v-referendu-o-vstupu-do-eu-by-mela-znit-jinak_200209261754_mkopp

³⁴ KOPEČEK, L. Euroskeptici, europeanisté, euroentuziasté, eurofobové – jak s nimi pracovat? Dostupné z https://www.politologickycasopis.cz/userfiles/file/2004/3/Polcas_2004_3_pp_240_262.pdf

³⁵ ODS, Manifest českého eurorealismu.Dostupné z <https://www.ods.cz/program/archiv>

Překvapivá kampaň ODS čerpající z „obranu národních zájmů“ (dříve dominovala slovníku krajně pravicového Sdružení pro republiku – Republikánské strany Československa), se překvapivě shodovala s výzvami komunistické strany. Ostatní strany se jasně distancovaly od tohoto proudu kampaní o Evropě a intenzivně se soustředily na klíčový význam inkluze do EU.

Na základě předložených programových dokumentů ODS a jejich srovnání s programovými dokumenty ostatních stran byly naznačeny následující tři oblasti diverzifikace postojů českých politických stran k EU a členství ČR v EU: institucionální uspořádání EU, evropská bezpečnostní a zahraniční politika a obecná sociální hodnota členství v EU.

Základní dělicí čára z pohledu institucionální reformy EU spočívá v míře aplikace mezivládních versus komunitárních řešení v institucionálním rámci EU. V období 1998 – 2002 sdílela například opoziční KDU-ČSL³⁶ a vládní ČSSD³⁷ vizi komunitárního řešení institucionální reformy. Konsenzus o přijetí komunitárních řešení byl potvrzen po roce 2002, kdy vládu sestavila Česká strana sociálně demokratická společně s Křesťanskodemokratickou unií - Československou stranou lidovou a Unií svobody - Demokratickou unií.

Nejistý vývoj postoje ODS skončil odmítnutím jakékoli reformy včetně rozšíření komunitárního principu. Přestože ODS ve svých dokumentech vynechala explicitnější návrhy institucionální reformy EU, a to i v klíčových stranických dokumentech věnovaných extenzivně scénářům budoucího vývoje v EU, definitivně odmítá jakékoli navyšování pravomocí Evropského parlamentu. Pro ODS jsou přijatelné pouze institucionální změny, které znovu zavádějí mezivládní princip a posilují mezivládní prvky v EU.

Další spor se rozhořel ohledně přijetí tzv. Lisabonské smlouvy, která měla řešit směřování EU po nepřijetí Evropské ústavy. Mirek Topolánek, předseda Občanské demokratické strany (ODS), Lisabonskou smlouvu vnímá jako nutné zlo, jako premiér se však zasadil o její schválení v obou komorách Parlamentu ČR. „Nepřijímám ji s velkým nadšením, ale беру ji jako cenu za členství v Unii“³⁸, řekl Topolánek senátorům krátce před hlasováním o ratifikaci

³⁶ Volební program KDU-ČSL 2002, Jak na to ? dostupné z <https://www.kdu.cz/getattachment/4e1a137b-966e-403b-a137-164b3e267513/program.aspx>

³⁷ Volební program ČSSD 2002 dostupné z https://www.cssd.cz/data/files/volebni_program_2002.pdf

³⁸ SENÁT ČR, stenoaznam, DOKUMENT: Projev Mirka Topolánka v Senátu, dostupné z <https://www.novinky.cz/specialy/dokumenty/clanek/dokument-projev-mirka-topolanka-v-senatu-40225897>

dokumentu. Odmítnutím smlouvy by podle jeho názoru hrozil posun všech zemích na východ od Německa a Rakouska do „ruského náručí“. „Lisabonská smlouva prosazování našich národních zájmů poněkud ztíží, její zamítnutí je znemožní“, dodal.³⁹ Část členů ODS ovšem sdílela vůči této smlouvě ostře kritický názor tehdejšího prezidenta Václava Klause.

Polarizační propast ohledně obecné společenské hodnoty členství v EU lze prezentovat ve třech rovinách. Jednak v rovině pochopení historických a myšlenkových východisek EU, jednak s ohledem na přijetí EU jako specifické historické šance pro ČR a zatřetí jako věc pochopení smyslu vstupu a integrace ČR do EU na pozadí stávajícího stavu politické, ekonomické a sociální transformace v ČR.⁴⁰

ODS na této úrovni bere vstup a účast ČR v EU pouze jako prostředek k dosažení cíle a tuto nežádoucí nutnost toleruje vzhledem k jejich „poslání“ „řízení národních zájmů“. V tomto smyslu je ODS otevřená dalším alternativám a nechápe EU jako „buď vše anebo nic“ evropského rozvoje a je připravena aktivně přispět k omezení evropské integrace na méně ambiciózní formy, včetně uvolnění institucionální struktury EU zablokováním reforem institucionální reorganizace a struktury EU, zpomalením těchto ujednání do vícerychlostní podoby a navrácením EU na úroveň pouhé zóny volného obchodu.

Přesto lze ze stranických programů a dalších stranických dokumentů naznačit dvě hlavní aktuální pozice na české scéně parlamentních stran, s přihlédnutím k dynamickému prvků:

- A) prointegrační pozice - prohlubování evropské integrace a jejího dalšího přesahu do politické sféry – jak ji zaujímá většina „demokratických“ parlamentních stran (např. ČSSD nebo TOP09).
- B) odmítavá pozice integračního procesu, kterou mezi „demokratickými“ parlamentními stranami zaujala ODS.⁴¹

³⁹ EUROACTIV: Lisabonská smlouva – Změny v rozhodování po institucionální reformě dostupné z <https://euractiv.cz/section/budoucnost-eu/linksdossier/lisabonska-smlouva-zmeny-v-rozhodovani-po-institucionalni-reforme-000056/>

⁴⁰ ODS, Silné Česko v Evropě 21. století, dostupné z https://www.ods.cz/docs/volby2017/silne_cesko_v_evrope_21_stoleti.pdf

⁴¹ Tamtéž

4.2 Volební programy

4.2.1 Volební program 2002 - 2006

Osobně Václav Klaus se začal zaměřovat na některá specifika české zahraniční politiky. Specifickým českým problémem byla garance poválečného uspořádání, zejména v případě Benešových dekretů po vstupu. Toto silné národní zaměření dosáhlo svého vrcholu ve volební kampani v roce 2002. Bývalý šéf Klaus prohlásil, že ODS takovou formu vstupu do EU nepodpoří.⁴² Porážka ODS ve volbách v roce 2002 byla způsobena předchozími zvláštními bilaterálními dohodami s ČSSD⁴³ a částečně i zneužitím tohoto negativního přístupu k EU a evropské integraci obecně. Přes tyto rostoucí negativní tendence vůči EU ODS podpořila vstup ČR do Evropské unie a následně v referendu odhlasovala „ano“.⁴⁴

S novým šéfem strany Mirkem Topolánkem se zásadní ideologická změna nedostavila. Bývalého předsedu vystřídal v listopadu 2002 Mirek Topolánek.⁴⁵ Volby do Evropského parlamentu a pokračující období v opozici nezměnily základní politické premisy ODS. Národní zaměření nedosáhlo tak velkého významu ve srovnání s rokem 2002, ale přístup euroskeptické politiky se nezměnil. Socioekonomická témata se opět dostala do popředí zájmu.

Ve volbách do poslanecké v roce 2006 získala ODS největší počet hlasů a vytvořila středopravou koaliční vládu s KDU-ČSL a Stranou zelených.⁴⁶ Vládní realita zajistila zmírnění euroskeptického tónu. Vnitřní napětí ve straně se znovu objevilo v roce 2007. Vyjednávání Lisabonské smlouvy a její finální verze vyvolalo silný spor mezi stoupenci prezidenta Klause a umírněným křídlem kolem premiéra Topolánka. Na posun evropské politiky k pragmatismu navázalo české předsednictví EU v roce 2009, které lze chápat jako vrchol vztahu ODS k EU.

⁴² iDNES, Klaus: Bez záruky za dekrety jsme proti EU dostupné z https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/klaus-bez-zaruky-za-dekrety-jsme-proti-eu.A020423_220801_zpr_volby_pol

⁴³ BALÍK, S. Občanská demokratická strana a česká politika: ODS v českém politickém systému v letech 1991-2006. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006 s. 60 – 63.

⁴⁴ iROZHLAS: Vítězem svénočních voleb ČSSD, pravice v šoku, dostupné z https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vitezem-snemovnich-voleb-cssd-pravice-v-soku_200206160959_mkopp

⁴⁵ PEČINKA, B. Co se dělo na kongresu ODS, <https://www.cdk.cz/co-se-delo-na-kongresu-ods>

⁴⁶ www.volby.cz

Důsledkem tohoto procesu byl odchod Václava Klause z pozice čestného předsedy strany v prosinci 2008⁴⁷

Na Poděbradské artikuly ODS v letech 2003 a 2004 navázala programem Modrá šance⁴⁸, který stavěl hlavně na myšlence levného a minimálního státu. Role státu je podle tohoto programu nezastupitelná v ochraně a vynucování práv a bezpečnosti, ostatní oblasti by měli být omezené. Vystupuje proti progresivnímu zdanění, stát by podle ODS měl být pouze tvůrcem stabilního prostředí pro rozvoj soukromé iniciativy.⁴⁹

Program pro parlamentní volby v roce 2002, nazvaný Volební desatero⁵⁰, byl jedním z prvních programů strany, v němž byla uceleně zpracována problematika postoje strany ke vstupu České republiky do Evropské unie. Strana opět deklaruje svůj kladný postoj ke vstupu do Evropské unie, a to slovy „naš vstup do EU musí být uskutečněn v nejbližším možné termínu“⁵¹. V otázce zavedení společné evropské měny strana představuje zdrženlivý postoj. Tato stanoviska strana potvrdila i v materiálech určených pro volební kampaň. V těchto stručně koncipovaných dokumentech strana představovala voličům svůj program, včetně zmíněného postoje ke vstupu do EU. Mimo tuto problematiku program tvoří části nazvané jistota pro stáří, nízké daně, bezpečí země, prostředí pro život, české národní zájmy, průvan v byrokracii, nezadlužená budoucnost, činy místo gest, konec starých časů. Základním týmem, připravujícím volební program, byl předseda Václav Klaus společně s místopředsedy Nečasem a Langerem. Použity byly rozsáhlé materiály zpracované týmy na jednotlivých ideových konferencích.⁵²

Dalším programovým dokumentem ODS, který míří na senátní a komunální volby v roce 2002 je „Nabízíme Vám pravici“⁵³, která je též reakcí na levicovou politiku vládnoucí ČSSD. Strana proto i v tomto programu, podobně jako v předcházejících parlamentních volbách, klade důraz především na vyrovnání sil mezi pravíci a levíci jak v Parlamentu, tak na komunální úrovni. Druhou zmíněnou událostí, která v roce 2002 ovlivnila nemalou část země, byly povodně. Na

⁴⁷ iDNES: Klaus skoncoval s občanskými demokraty, už není čestným předsedou dostupné z https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/klaus-skoncoval-s-obcanskymi-demokraty-uz-neni-cestnym-predsedou.A081206_101737_domaci_klu

⁴⁸ ODS. Modrá šance, dostupné z <https://www.ods.cz/docs/programy/modra-kniha.pdf>

⁴⁹ VODIČKA, Karel a CABADA, Ladislav. Politický systém České republiky. Praha: Portál 2011. 488 s. - třetí aktualizované a rozšířené vydání ISBN 978-80-7367-893-7, s. 281

⁵⁰ ODS, Volební desatero ODS, dostupné z https://www.ods.cz/docs/programy/program_2002.pdf

⁵¹ Tamtéž

⁵² Tamtéž

⁵³ ODS, Nabízíme vám pravici, dostupné z https://www.ods.cz/docs/programy/program_2002s.pdf

příkladu řešení vzniklé krizové situace strana demonstruje schopnost svých starostů řešit jakékoliv problémy obcí. Konkrétními programovými body jsou svoboda, tržní hospodářství a odpovědné hospodaření. V roce 2004 byla představena „Stejná šance pro všechny“ tj. program pro volby do Evropského parlamentu.⁵⁴

4.2.2 Volební programy 2006 a 2010

Obecně platí, že v době po vstupu do EU je evropská politika ve svých základech koherentní a zároveň se stává pragmatičtější (viz předchozí část). Nová dimenze evropské politiky – energetická bezpečnost je rozšířena v obsahu manifestu z roku 2010. Je to dílem dědictví českého předsednictví a dílem volání po hájení státních zájmů. Významným bodem je chybějící široký konsensus energetické bezpečnosti na politické úrovni. ODS požaduje lepší koordinaci (nové kompetence), ale v programech chybí institucionální zázemí pro posílení koordinace. Přestože strana podporuje flexibilní integraci, není v tomto případě použita.

Ke snížení míry nezaměstnanosti chce strana dopomoci změnou zákoníku práce tak, aby se zjednodušily podmínky pro zaměstnávání nových pracovníků či snížit zatížení sociálního pojištění pro zaměstnavatele. Zároveň zachovává směrnice Evropské unie. Objevuje se zde i velmi sociální podpora znevýhodněných občanů, lidí s postižením či sociálně slabších. Předseda Topolánek tehdy tvrdil: „Solidarita a sounáležitost jsou pro nás důležité hodnoty a žádný pracovitý člověk nezůstane bez podpory.“⁵⁵

Významným rysem politiky ODS je prosazování transatlantických vztahů ve smyslu sdílení demokratických hodnot a v bezpečnostních otázkách. Nejdůležitějším pilířem evropské bezpečnosti by mělo být NATO ve spolupráci s bezpečnostními strukturami EU. Dominantními tématy volebního programu z let 2006 až 2010 jsou ekonomická a sociální témata. Jednalo se o program „Společně pro lepší život“.⁵⁶

⁵⁴ ODS, Stejně šance pro všechny, dostupné z https://www.ods.cz/docs/programy/program_2004e.pdf

⁵⁵ VIKTOROVÁ, P. et al. Co si myslí Topolánek: Víme o sobě. 1. Praha : CEVRO - Liberálně-konzervativní akademie, 2005. ISBN 80-86816-08-7, s. 51

⁵⁶ ODS, Společně pro lepší život, dostupné z https://www.ods.cz/docs/programy/program_2006.pdf

Důraz na národní otázky nebo národní zájmy časem slábl. ODS se posunula ke konzervativním stranickým pozicím s liberálními tržními prvky. Hlavní role mají socioekonomická témata a význam obhajoby národních zájmů nabývá spíše na pragmatickém rozměru. Strana definuje Českou republiku jako zemi se společným národním a kulturním dědictvím a při členství České republiky v evropském prostoru, zemi se společnou kulturou a hodnotami zároveň. Na pozici země v evropském hodnotovém systému automaticky nenavazuje potřeba hlubší integrace EU. Strana podporuje instrumentálnější integraci EU zaměřenou na ekonomickou dimenzi EU. Postoj se stal spíše „sbíráním výtěžků“ evropské integrace namísto odmítání integrace obecně. Pro evropské volby v roce 2009 bylo vše koncipováno v programu „Řešení místo strašení“.⁵⁷

4.2.3 Volební program 2010 a dále

Volební program na rok 2010 definoval jako jednu z nejdůležitějších priorit princip rovnosti v evropské politice, stejně jako předchozí manifesty. ODS se zároveň staví proti pokračujícímu posunu suverenity na nadnárodní úrovni v zásadních politických otázkách, jako je zahraniční politika a daňová a fiskální harmonizace. Informovanost imigrantů je pro ODS viditelná. Strana podporuje imigraci založenou na pracovních důvodech, nikoli na usazování příchozích imigrantů. ODS podporuje propojení s krajany v zahraničí. Toto posílení by mělo být nástrojem pro zlepšení obrazu České republiky ve světě. Důraz na kontakt či vazby nejsou primárně národně orientované, ale jde především o propagaci lepšího obrazu země.⁵⁸

Volební program 2013 lze rozdělit do tří tematických částí: evropská politika, vnímání národa a role hodnot. Strana mluví proti vstupu do eurozóny; to však neznamená odpor proti evropské integraci. ODS považuje své představy za eurorealistické. Znamená to, že strana odmítá daňovou harmonizaci na evropské úrovni, ale podporuje hlubší ekonomickou integraci. Češi působící v Bruselu by měli zastupovat české národní zájmy. Obecně by podle názoru strany

⁵⁷ ODS, Řešení místo strašení, dostupné z https://www.ods.cz/docs/programy/program_2009ep.pdf

⁵⁸ ODS, Řešení, která pomáhají 2010 dostupné z <https://www.ods.cz/docs/programy/volebni-program2010.pdf>

Česká republika neměla ustupovat od prosazování národních zájmů. V oblasti zahraniční politiky strana klade důraz na spolupráci s tradičními partnery, kteří se účastní transatlantického partnerství i v NATO. Energetická bezpečnost by měla být základním atributem národní suverenity. Zvýšit by se měly výdaje na ozbrojené síly, mimo jiné z důvodu podpory českého vojenského průmyslu. V tomto ohledu by měla být podpora českých exportérů aktivnější.⁵⁹

V oblasti sociální jednoty strana zdůrazňuje, že imigrační politika musí být pro Českou republiku přínosná – lze přijmout pouze určitý počet imigrantů. Pro lidi, kteří jsou pro danou zemi prospěšní, by měly být podmínky pro trvalý pobyt jednodušší. Pro ty, kteří systém zneužívají, by měly být podmínky ztížené. Stejně jako ostatní strany i ODS podporuje dostupnost českých potravin v obchodech. Česká republika by měla být soběstačná v zemědělských produktech. Stát by měl pěstovat kulturu a kultivovat své národní dědictví. Kulturu je však třeba vnímat individuálně. V tomto smyslu je v manifestu posílena role jednotlivců, ale stát by měl být zárukou proti nárůstu extremismu a rasismu.

Volební program pro rok 2014, kdy se konaly volby do EU, zněl „Otáčíme EU správným směrem.“. V rámci dokumentu je zmiňována hlavně nutnost hájit národní zájmy, nutnost podílet se aktivně na různých reformách EU, naopak pak zabránit další integraci či snahám o federalizaci EU.⁶⁰ Strana dále uvádí, že „ODS dlouhodobě prosazuje představu EU jako pružného, ekonomicky otevřeného a dále se rozšiřujícího celku, který povede ke koncepci „flexibilní“ či „variabilní“ integrace.“⁶¹ Tento dokument se tedy primárně věnuje agendě EU. Dále jsou zmiňovány důležité body, jako jsou úspory v rozpočtu EU, redukce úřadů v rámci EU, tedy její zeštíhlení, kdy by stačilo jedno sídlo EU. Zmiňovány byly také spravedlivé dotace pro zemědělce, které by nepokřivovaly trh, stejně tak odmítání evropských daní.

Dalším tématem, které je zde zmiňováno, je společná evropská měna. ODS prezentuje postoj ve smyslu neukvapeného přijetí eura s tím, že pro ČR by byla výhodná trvalá výjimka z přístupové smlouvy EU. „Taková výjimka by umožnila, aby se Česká republika nemusela vzdát koruny jako národní měny a nemusela ji nahradit eurem.“⁶² „Přejeme si, aby Česká republika euro nepřijímala. Tento postoj vychází z přesvědčení, že by zavedení eura poškodilo

⁵⁹ ODS, Volím pravici, dostupné z <https://www.ods.cz/docs/programy/volebni-program-2013.pdf>

⁶⁰ ODS, Otáčíme EU správným směrem, dostupné z <https://www.ods.cz/docs/programy/program-volbyEP2014-velky.pdf>

⁶¹ Tamtéž

⁶² Tamtéž

českou ekonomiku.“⁶³. Dále se zde zmiňuje preference otevřenosti ohledně dalšího rozšiřování EU a zmiňuje se též postoj strany, který zaujímá k výjimce z Listiny základních práv EU, vymezení proti jednostranným evropským zakázkám a dále zasazení o jednodušší čerpání peněz z evropských fondů. ODS v tomto dokumentu odmítá imigrační kvóty .

V září 2014 byl představen nový programový dokument s názvem „Svoboda a naděje“.⁶⁴ ODS prezentovala, že na programu pracoval široký tým expertů, stejně jako odborníci s think-thanků blízkých ODS, poslanci, senátoři a též řadoví členové, které mohli k uplatňování svých názorů využívat webové ankety.⁶⁵ Výrazným prvkem volební kampaně se stal projekt „Petice pro korunu“.

Tento program se opět vrací k poplatkům na vysokých školách s tím, že by se tak výrazně zvýšila jejich kvalita, nicméně není kladen důraz na zvýšení počtu vysokoškolských studentů. Program se také zaměřuje na EU, kde vyjmenovává své priority:

- podporu vícerychlostního směřování EU
- návrat části pravomocí pod správu jednotlivých členských států
- vyjednání výjimky ohledně přijetí, resp. nepřijetí eura
- apod.

ODS sice přijetí eura připouští, nicméně pouze v případě, že se pro tuto možnost vysloví občané a že to bude výhodné pro ČR.⁶⁶ I tento program, stejně jako většina programů minulých, byl shrnut do jednotlivých základních tezí, kterých zde bylo v tomto případě 14.

Program, který se týkal krajských voleb v roce 2016 byl zpracován ve formě webových stránek, které měly jednoduchý, nicméně úderný název „Zjednodušte to!“⁶⁷. Mezi konkrétní jednotlivé body můžeme zařadit:

- Zrušení EET – jeden z hlavních pilířů programu

⁶³ Tamtéž

⁶⁴ ODS, Svoboda a naděje, dostupné z https://www.ods.cz/docs/programy/program_2014.pdf

⁶⁵ Tamtéž

⁶⁶ Tamtéž

⁶⁷ ODS, Zjednodušte to, dostupné z <https://www.ods.cz/volby-2016/program>

- Zrušení daně z nabytí nemovitosti
- Zjednodušení počátku podnikání
- Odbourání podnikatelské a firemní byrokracie
- Zlepšení infrastruktury
- Vyšší platy pro pedagogy a další vyjmenované profese
- Férové, jednoduché a nízké daně.

Pro rok 2017, kdy se konaly volby do PSP ČR, byl vypracován program s názvem „Silný program pro silné Česko.“ Tento program obsahoval 190 základních bodů, které byly přehledně roztríděné dle jednotlivých okruhů. Jedná se např. o:

- Zemědělství a podpora venkova
- Průmysl a energetika
- Právní stát a spravedlnost
- Ekologie a životní prostředí
- Daně
- Podnikání
- Veřejná správa a digitalizace
- Vzdělávání
- Vnitřní a vnější bezpečnost
- Zahraniční věci
- Evropská politika
- Atd.⁶⁸

Strana před uzavřením tohoto programu pořádala sérii debat, které měli název „Tvoříme program“. Opět se zde uplatnil webový formulář, kde bylo možné podávat jednotlivé návrhy.⁶⁹

Vedle toho byl představen také program, který řešil problematiku EU, který se jmenoval „Silné Česko v Evropě 21. století“.⁷⁰ ODS se v něm částečně vrací ke svému Manifestu českého eurorealismu, který byl zveřejněn již v roce 2001. Tento dokument osvětluje postoje, které

⁶⁸ ODS, Silný program pro silné Česko, dostupné z <https://www.ods.cz/docs/volby2017/Program-ODS-2017-web.pdf>

⁶⁹ ODS, Silné Česko v Evropě 21. století, dostupné z https://www.ods.cz/docs/volby2017/silne_cesko_v_evrope_21_stoleti.pdf

⁷⁰ Tamtéž

strana zaujímá k Evropské unii. ODS v otázce členství v Evropské unii neprosazuje žádnou alternativu, která by jej mohla nahradit. Nejinak tomu je v tomto textu, dle něhož ODS vnímá členství České republiky v EU jako geopoliticky i ekonomicky jedinou realistickou možnost, jak ukotvit naši středně velkou a exportně orientovanou zemi v politickém i ekonomickém prostředí evropského kontinentu.

K našemu členství v EU v tuto chvíli neexistuje žádná životaschopná alternativa.“⁷¹ V tomto programu ODS přesně vymezila čtyři základní krize, se kterými se EU v té době potýkala. Jednalo se o hospodářskou krizi, migrační krizi, bezpečnostní krizi a krizi důvěry v instituce EU. Stejně tak strana pojmenovala příčiny, které za těmito problémy vidí, jako je centralismus, resp. převedení pravomocí národních států na evropské instituce. ODS proto otevírá myšlenku znovu otevřít Maastrichtskou a Lisabonskou smlouvu, jež se původním myšlenkám, na kterých byla EU založena, značně vzdálily. Každá země by si mohla volit míru integrace, která by danému státu vyhovovala, tzn. jednalo by se o tzv. „flexibilní integraci“. Pro ODS je naopak zcela vyhovující možnost participace na společném trhu EU.⁷²

Naopak kladně hodnotí další dva smluvní dokumenty, a to Amsterodamskou smlouvu z roku 1997 a Lisabonskou smlouvu z roku 2007. Podporuje prvky, které umožňují spolupráci na bázi flexibility, tzn. spolupráce tam, kde to jednotlivým státům vyhovuje a naopak se neparticipuje na politikách, které jsou pro dané státy nevýhodné.⁷³ Dokument ve své celé šíři vyzdvihuje čtyři základní principy EU, na kterých byla původně založena. Stejně tak zdůrazňuje nutnost snížit počet evropských norem, které jsou nově přijímány, a samozřejmě také nutnost vyjednat možnost vyvázat se z povinnosti přijmout společnou měnu euro. Dle ODS by eurozóna měla být pouze dobrovolnou nadstavbou pouze pro ty státy, které přijetí eura považují za výhodné.⁷⁴

⁷¹ Tamtéž

⁷² Tamtéž

⁷³ Tamtéž

⁷⁴ Tamtéž

5 Volební kongresy ODS

5.1 Kongres 2001

Kongres se odehrál mezi 2. až 4. listopadem 2001 v Ostravě.⁷⁵ Bývalý premiér Václav Klaus byl podle očekávání opět drtivou většinou zvolen předsedou strany a nebyly oznámeny žádné zásadní změny v programu strany. K projevu důvěry Klaus řekl, že po deseti letech v čele strany udělá to, co bylo pro mnohé členy ODS nemyslitelné a odstoupí, pokud strana v příštích volbách nevyhraje, a tento dojem umocnil vzácným uznáním minulých chyb své strany. Komentátoři interpretovali sjezd jako silný první krok v kampani občanských demokratů před parlamentními volbami v roce 2002, odrážející jak zkušenost strany, tak jednotu. Můžeme si všimnout, že mnoho z prohlášení, která zazněla, například v projevu předsedy, byla tak vágní, tak obecná, že jejich význam lze odhadnout až poté, co byla upřesněna v procesu skutečné kampaně.⁷⁶ Samozřejmě chtějí převzít moc, ale pak je zajímavé tvrzení, že chce transformovat naši demokracii do modelu fungující evropské demokracie. Evropská demokracie je ale výrazně sociálně demokratická. Nejen proto, že dvanáct z patnácti členských zemí Evropské unie mělo tehdy sociálnědemokratickou vládu, ale proto, že existuje tradice péče o občana, zajišťování společných potřeb v rámci EU, zatímco politika a filozofie, které doposud prezentovala ODS, působí mnohem více jako tradiční konzervativní kapitalistická strana.⁷⁷

Klaus prezentoval, že on a jeho strana chtějí zachránit zemi před tragédií, kterou způsobila vláda sociální demokracie. Jedním z témat hlavního projevu pana Klause na kongresu byl vstup České republiky do Evropské unie. Říká, že jeho strana nevidí žádnou alternativu, ale na rozdíl od současné vlády by tuto zemi chtěl a postaral by se o to, aby tato země vstoupila na základě rovného členství.

5.2 Kongres 2002

⁷⁵ Archiv ODS, dostupné z <https://web.archive.org/web/20121220124314/http://www.ods.cz/kongresy/12>

⁷⁶ Projev Václava Klause na 12. kongresu ODS (projev č.3) dostupné z: <https://www.klaus.cz/clanky/2414>

⁷⁷ Archiv ODS, dostupné z <https://web.archive.org/web/20121220124314/http://www.ods.cz/kongresy/12>

Volby do vedení Občanské demokratické strany v roce 2002 proběhly poté, co byla strana poražena v parlamentních volbách. Dosavadní lídr Václav Klaus se rozhodl volby nezúčastnit. Václav Klaus stál v čele ODS od jejího založení v roce 1991. Strana byla od roku 2002 v opozici, ale podporovala menšinový kabinet Miloše Zemana. ODS doufala ve vítězství ve volbách v roce 2002, ale byla poražena ČSSD. Klaus se pak rozhodl, že nebude usilovat o další mandát v čele ODS a rozhodl se místo toho kandidovat na prezidenta. Nový vůdce měl být zvolen na sjezdu ve Františkových Lázních. Ten proběhl 13. – 15. prosince⁷⁸

Mezi hlavní kandidáty patřili Petr Nečas, Jan Zahradil a Mirek Topolánek. Petr Nečas byl považován za hlavního kandidáta, ale nečekaně prohrál ve druhém kole s Mirkem Topolánkem, který byl považován za černého koně voleb.⁷⁹ Dne 22. září 2002 oznámil svou kandidaturu Evžen Tošenovský. Jan Zahradil reagoval oznámením, že bude kandidovat proti Tošenovskému. Tošenovský odstoupil z voleb 8. listopadu 2002. Začátkem listopadu 2002 oznámili svou kandidaturu Mirek Topolánek a Miroslava Němcová. Dne 20. listopadu 2002 oznámil Petr Nečas svou kandidaturu. Za hlavní kandidáty na post předsedy byli považováni Petr Nečas a Jan Zahradil, protože je podporovaly nejsilnější regionální organizace. Nečase podpořila jihomoravská ODS a Zahradila pražská ODS. Dalšími kandidáty byli Mirek Topolánek a Miroslava Němcová. Zahradil získal nominaci také od plzeňské a ústecké organizace. Nečas pak dostal nominaci z Moravskoslezska, které bylo Topolánkovou domovskou krajskou organizací.⁸⁰

Co bylo klíčem k jeho politickému úspěchu, vzhledem k tomu, že se před dvěma lety dostal do nejvyšších pater své strany? U Topolánka platí, že přišel na pozici lídra jako „kompromisní řešení“. Do jeho příchodu byly vedoucí pozice v této straně identifikovány nebo udělovány pouze ve smyslu loajality vůči prezidentovi Václavu Klausovi, který byl zakladatelem strany a „otcem“ jejího stylu. Mezi Topolánkem a Klausem nebyla žádná zvláštní chemie, a to byl hlavní důvod, proč byly jeho šance hodnoceny jako nízké. Přesto se Klaus stal prezidentem a strana musela pokračovat. A Topolánek pomalu, ale jistě dokázal, že je schopen vládnout straně a vytvořit kompromisní atmosféru, aby splnil přání různých skupin.

⁷⁸ Archiv ODS, dostupné z <https://web.archive.org/web/20121220123724/http://www.ods.cz/kongresy/13>

⁷⁹ iDNES.cz. Opratě ODS převzal Topolánek, dostupné z https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/oprat-ods-prevzal-mirek-topolaneck.A021215_102816_domaci_jan

⁸⁰ iDNES.cz. Opratě ODS převzal Topolánek, dostupné z https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/oprat-ods-prevzal-mirek-topolaneck.A021215_102816_domaci_jan

5.3 Kongres 2004

Dne 4. prosince 2004 proběhly v Praze volby do vedení Občanské demokratické strany. Dosavadní lídr Mirek Topolánek kandidoval bez protikandidáta a jeho vítězství se očekávalo. Topolánek dostal hlasy od 354 z 391 delegátů strany.⁸¹ Jestliže Topolánek od té doby přesvědčil členy strany, že je tím správným mužem pro tento post – na sjezdu pro něj hlasovalo více než 90 procent delegátů – jeho obliba mezi voliči rostla i díky tomu, co mnozí vnímají jako „běžné“. Působil na voliče jako jeden z nich, člověk z lidu. Totéž platí o jeho častém zpívání lidových písní - pochází z velmi pestrý kraj na severní Moravě známý svými lidovými písněmi a rád se při tom nechává fotografovat. Takže rozhodně pracoval na své image a dělá to zcela záměrně.⁸² Konečně je tu ještě minimálně jeden dominantní prvek, který lídrovi občanských demokratů výrazně prospěl: téměř patologické vnitřní rozbroje a handrkování ze strany jeho odpůrců, sociálních demokratů. Bylo mu umožněno vypadat sebevědomě a nekompromisně téměř standardně: a byl mu dopřán ten luxus, že může praktikovat nulovou toleranci vůči vládě a přitom sklízet politické body. Pod jeho vedením Občanská demokratická strana již začala dva roky před volbami připravovat expertní týmy k převzetí moci a vytváření programů pro každé z ministerstev, aby byla připravena v okamžiku, kdy bude jeho strana prohlášena za vítěze v příštích volbách.⁸³

5.4 Kongres 2006

Po parlamentních volbách v roce 2006 se ve dnech 18. – 19. listopadu konal další volební kongres ODS a to opět v Praze. Úřadující lídr Mirek Topolánek kandidoval bez protikandidáta a získal 70 % hlasů. Topolánek pak začal jednat o koaliční vládě.⁸⁴ Novým prvním místopředsedou se stal Topolánkův budoucí konkurent Pavel Bém⁸⁵

⁸¹ Archiv ODS, dostupné z <https://web.archive.org/web/20121220124407/http://www.ods.cz/kongresy/15>

⁸² Novinky.cz, ODS povede Topolánek, zástupcem je Nečas, dostupné z <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/ods-povede-topolaneke-zastupcem-je-necas-313802>

⁸³ ODS, Modrá šance, dostupné z <https://www.ods.cz/docs/programy/modra-kniha.pdf>

⁸⁴ iROZHLAS, ODS má nové vedení, předsednický post obhájil Topolánek, dostupné z https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/ods-ma-nove-vedeni-predsednicky-post-obhajil-mirek-topolaneke_200611192214_mmatusu

⁸⁵ Archiv ODS, dostupné z <https://web.archive.org/web/20121220124239/http://www.ods.cz/kongresy/17>

5.5 Kongres 2008

Další volební kongres proběhl v roce 2008. Stalo se tak poté, co ODS prohrála senátní i krajské volby. Úřadující předseda a premiér Mirek Topolánek se utkal s pražským primátorem Pavlem Bémem, kterého podpořil prezident Václav Klaus.

Topolánek byl znovu zvolen, když získal hlasy od 284 delegátů, Bém pouze 162 hlasů. Voleb se mohlo zúčastnit 492 delegátů. Topolánek slíbil, že se poučí ze svých chyb a řekl, že stranu sjednotí. Bém Topolánkovi pogratuloval, ale později prohlásil, že i když si ho váží, nemyslí si, že ODS vyhraje příští volby, pokud bude Topolánek lídrem ODS.⁸⁶

Mirek Topolánek se stal lídrem ODS v roce 2002. Znovuzvolen byl v letech 2004 a 2006. ODS pod jeho vedením vyhrála v roce 2006 parlamentní volby, ale v roce 2008 utrpěla ODS těžkou porážku v krajských a senátních volbách. Topolánek byl obviňován z porážky a spekulovalo se o jeho výměně v nadcházejících volbách do vedení. O Pavlu Bémovi se spekulovalo, že je jeho rivalem. Topolánek dne 19. října 2008 uvedl, že plánuje znovu kandidovat.⁸⁷

Pavel Bém oznámil svou kandidaturu 27. října 2008. Podpořil ho prezident České republiky a zakladatel ODS Václav Klaus. Uvedl, že jeho kandidatura je reakcí strany na porážku ve volbách v roce 2008. Béma podpořili krajští hejtmani strany. Věřilo se, že Topolánka porazí Bém. Zájem o volby projeví i další politici, např. Oldřich Vojtíš uvedl, že se o funkci plánuje ucházet. Jan Zahradil by kandidoval, pokud by volby skončily na mrtvém bodě. O kandidatuře uvažoval i Petr Bendl. Spekulovalo se, že budou kandidovat Evžen Tošenovský a Miroslava Němcová. Sama Němcová spekulace o tom, že má v úmyslu kandidovat proti Topolánkovi, odmítla, Tošenovský uvedl, že neví, zda bude o funkci kandidovat.⁸⁸

Topolánek oficiálně oznámil svou kandidaturu 2. listopadu 2008. Topolánka podpořili někteří vlivní politici uvnitř strany jako Ivan Langer, Jiří Pospíšil a Tomáš Julínek. Topolánka podpořila velká část členů strany. Mezi jeho příznivce patřily některé známé osobnosti jako

⁸⁶ iDNES.cz, Topolánkem prohrájeme příští volby, soudí poražený Pavel Bém, dostupné z https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/s-topolankem-prohrajeme-pristi-volby-soudi-porazeny-pavel-bem.A081207_130653_domaci_pje

⁸⁷ Tamtéž

⁸⁸ TÝDEN.CZ Na funkci šéfa ODS je fronta. Přibyli Vojtíš a Zahradil, dostupné z WWW https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/na-funkci-sefa-ods-je-fronta-pribyli-vojir-a-zahradil_88129.html

režisér Filip Renč nebo herečka Daniela Šinkorová. Topolánek začal šikovat nové spojení a rychle shromáždil nominace od více stranických organizací. Dne 25. listopadu 2008 obdržel Topolánek nominaci od pražské organizace, která byla považována za Bémovu baštu. Bémovo vítězství pak bylo považováno za nepravděpodobné.⁸⁹

Václav Klaus se vzdal titulu čestného předsedy strany ještě před volbami. Klaus uvedl, že má dlouhodobě problém ztotožnit se s politikou strany. Straně poděkoval za pomoc při prezidentských volbách. Uvedl, že si uvědomuje, že by nikdy nebyl prezidentem, kdyby neexistovala ODS, a poděkoval za předchozích 18 let, které s ODS prožil. Klausovo rozhodnutí vyvolalo mezi členy strany mnoho emotivních reakcí.⁹⁰

5.6 Kongres 2010

Součástí kongresu ODS z června roku 2010 byly též volby do vedení Občanské demokratické strany. Konalo se po nečekaně slušnému výsledku strany v parlamentních volbách. Jediným kandidátem ve volbách byl Petr Nečas. Hlasovat mohlo 617 delegátů, z toho 601 hlasů platných. Nečas získal 538 hlasů a byl tak zvolen.⁹¹ První místopředsedkyní byla zvolena Miroslava Němcová.

5.7 Kongres 2012

Volby do vedení Občanské demokratické strany v roce 2012 byly součástí dalšího kongresu strany. O znovuzvolení usiloval dosavadní lídr a premiér Petr Nečas. Nečas se utkal s Ivanem Fuksou, který svou kandidaturu oznámil jen den před volbami. Hlasovat mohlo 592 delegátů.

⁸⁹ iDNES.cz, Topolánka chtějí za předsedu ODS už i v Praze, dostupné z https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/topolanka-chteji-za-predsedu-ods-uz-i-v-praze.A081125_211902_praha_jte

⁹⁰ LIDOVKY.CZ. Klaus se vzdal titulu čestného předsedy ODS, https://www.lidovky.cz/domov/klaus-se-vzdal-titul-cestny-predseda-ods.A081206_102031_ln_domov_bat

⁹¹ Deník.cz Topolánek skončil, pravomoce předal Nečasovi, dostupné z https://www.denik.cz/z_domova/topolanek-odejde-z-cela-ods20100401.html

Nečas získal 351 hlasů a volby tak vyhrál. Fuksa získal pouze 178 hlasů.⁹² Prvním místopředsedou se stal, pozdější zastupující šéf strany, Martin Kuba.⁹³

5.8 Kongres ODS 2014

Volby do vedení Občanské demokratické strany (ODS) v roce 2014 byly výsledkem volební porážky strany ve sněmovních volbách v roce 2013. Mezi kandidáty patřili bývalý ministr školství a rektor Masarykovy univerzity Petr Fiala, bývalá kandidátka na premiérku Miroslava Němcová nebo europoslanec Edvard Kožušník. Fiala byl nominován 12 krajskými organizacemi a byl tak považován za favorita. Fialu podpořil i úřadující šéf ODS Martin Kuba. Edvarda Kožušníka podpořila Liberecká krajská organizace ODS. Hlasovalo přes 500 delegátů.⁹⁴

Petr Fiala drtivě zvítězil, když získal 437 hlasů. Fiala řekl, že chce změnit politickou kulturu v ODS a že chce být lídrem podobným Václavu Klausovi a Margaret Thatcherové⁹⁵. Předchozí šéf ODS a premiér Petr Nečas musel kvůli politické korupční aféře z roku 2013 odstoupit. Martin Kuba se stal úřadujícím lídrem ODS, Miroslava Němcová byla navržena do funkce premiérky. Prezident Miloš Zeman odmítl jmenovat Němcovou předsedkyní vlády a vypsál předčasné volby na 25.– 26. října 2013. ODS byla těžce poražena a získala pouze 16 křesel v Poslanecké sněmovně.

Miroslava Němcová 6. prosince 2013 oznámila, že se nehodlá ucházet o post šéfky strany. Některé zdroje uváděly, že jejím rozhodnutím bylo dát příležitost bývalému ministru školství Petru Fialovi, o jehož kandidatuře se spekulovalo. Petr Fiala oznámil svou kandidaturu 7. prosince 2013.⁹⁶ Uvedl, že ODS přestala fungovat jako politická strana a Fiala rychle získal

⁹² Hospodářské noviny.cz, Oslabený Nečas, odchod Klause, rebel Ruml i „falešný Topol“. Dostupné z <https://domaci.hn.cz/c1-58281750-oslabeny-necas-odchod-klause-rebel-ruml-i-falesny-topol-pripomente-si-kongresy-ods>

⁹³ Archiv ODS, dostupné z <https://web.archive.org/web/20130327231021/http://www.ods.cz/kongresy/23>

⁹⁴ iDNES: Fiala je novým šéfem ODS. Než vyhrál, přirovnal se k Thatcherové dostupné z https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/volba-predsedy-ods-na-kongresu-v-olomouci.A140118_130552_domaci_kop

⁹⁵ Tamtéž

⁹⁶ Novinky.cz, Fiala oznámil kandidaturu na předsedu ODS, dostupné z <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/fiala-oznamil-kandidaturu-na-predsedu-ods-212116>

podporu krajských organizací a mnoha vlivných členů strany. Edvard Kožušník oznámil svou kandidaturu 8. ledna 2014. Nominaci obdržel od krajské organizace Liberec. Fiala uvedl, že je rád, že není jediným kandidátem. Fialu nominovalo 12 krajských organizací. Němcová nezískala žádnou krajskou nominaci.

5.9 Kongres ODS 2016

Další volební kongres ODS se konal na počátku roku 2016. Úřadující lídr Petr Fiala neměl protikandidáta. Byl tak znovu zvolen, když od delegátů získal 93 % hlasů.⁹⁷

Petr Fiala je lídrem ODS od roku 2014, kdy porazil Miroslavu Němcovou. V roce 2016 získal nominaci všech 13 krajských organizací a jeho znovuzvolení bylo považováno za jisté. Fialovo vedení bylo chváleno za záchranu strany, protože ODS v roce 2013 utrpěla velké ztráty a hrozilo, že strana v budoucnu přijde o poslanecká křesla. Fialovi se podařilo stabilizovat podporu strany.

5.10 Kongres ODS 2018

Další volby do vedení Občanské demokratické strany (ODS) se měly konat 13. ledna 2018 a Petr Fiala opět usiloval o znovuzvolení. Všeobecně se očekávalo, že proti Fialovi bude kandidovat stínový ministr školství Václav Klaus mladší. Byl považován za nejviditelnějšího politika strany. Klaus ml. se nakonec rozhodl nekandidovat proti Fialovi. Fiala získal 451 hlasů a byl zvolen na další období.⁹⁸ Václav Klaus ml. byl však i nadále reprezentantem určitého krajního proudu ODS. Jeho názorové spory s vedením nakonec vyústily v roce 2019 v jeho vyloučení⁹⁹. Václav Klaus již ve stejném roce založil hnutí (spolu se svými příznivci, kteří původně patřili k členům ODS), které nazval Trikolóra a stal se jejím prvním předsedou.¹⁰⁰

⁹⁷ Novinky.cz, Lídrem ODS zůstává Petr Fiala, voliče láká na nižší daně, dostupné z <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/lidrem-ods-zustava-petr-fiala-volice-laka-na-nizsi-dane-338390>

⁹⁸ ČTK: Fiala obhájil post předsedy ODS, dostupné z <https://www.e15.cz/domaci/fiala-obhajil-post-predsedy-ods-1342157>

⁹⁹ Novinky.cz, ODS vyloučila Václava Klause mladšího, dostupné z <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/ods-vyloucila-vaclav-klause-mladsiho-40274525>

¹⁰⁰ Lidovky.cz, Klaus mladší se stal předsedou Trikolóry, dostupné z https://www.lidovky.cz/domov/hnuti-trikolora-voli-sveho-predsedu-strana-na-snemu-v-brne-predstavi-sve-smerovani.A190928_112001_ln_domov_vlh

6 Předsedové ODS v letech 2002 - 2019

6.1 Mirek Topolánek

Topolánek byl zvolen městským radním za Ostravu-Porubu v roce 1990. Ve funkci setrval do roku 1994. Topolánek kandidoval v roce 1996 v senátních volbách v Ostravě-městě, kde se utkal s kandidátem sociální demokracie Jiřím Smejkaem.. Topolánek vyhrál volby, když porazil svého rivala rozdílem 630 hlasů a stal se novým senátorem. Následně byl zvolen do čela ostravské krajské organizace ODS v roce 1998 s velkým náskokem. Senátorem byl znovu zvolen v roce 1998 poté, co porazil Jiřího Grossmanna. Jeho kampaň za znovuzvolení se zaměřila i na jeho rodinu. Topolánek se poté stal předsedou senátního výboru strany.¹⁰¹

V letech 2002 až 2004 byl Topolánek místopředsedou Senátu. Topolánek ve volbách v roce 2004 o třetí mandát v Senátu neusiloval. Po zvolení do čela Občanské demokratické strany v roce 2002 se Topolánek zúčastnil v roce 2006 parlamentních voleb, které přinesly patovou situaci (100 křesel pro levicové a 100 pro pravicové strany z 200 členů Poslanecké sněmovny). Topolánka jmenoval předsedou vlády prezident Václav Klaus 16. srpna 2006 a představil jednobarevnou vládu (devět členů Občanské demokratické strany a šest nezávislých). Kabinetu se nepodařilo získat důvěru v Poslanecké sněmovně¹⁰², ale nadále byl předsedou vlády až do 9. ledna 2007, kdy byl jmenován jeho druhý kabinet. Sestavil středopravou koaliční vládu se Stranou zelených a Křesťanskodemokratickou unií – Československou stranou lidovou. Důvěru nakonec získala 19. ledna 2007 (230 dní po volbách), a to díky dvěma sociálně demokratickým poslancům, kteří se zdrželi hlasování, a tím pádem fakticky nesplnili pravicovou vládu namísto nestabilní situace trvající od června 2006.¹⁰³

Mirek Topolánek představil tzv. „Pět premiérových priorit“ v říjnu 2007. Jednalo se o vládní prohlášení, které zahrnuje 10 programových oblastí, které tvoří 190 vládou přijatých projektů

¹⁰¹ Finančníci.cz, životopis Mirka Topolánka, dostupné z <https://www.financnici.cz/mirek-topolanek#cv>

¹⁰² Novinky.cz, Topolánkova vláda ve sněmovně narazila, podporu nezískala, dostupné z <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/topolanekova-vlada-ve-snemovne-narazila-duveru-neziskala-40132765>

¹⁰³ iROZHLAS.cz, Vláda ve sněmovně uspěla se žádostí o důvěru, dostupné z https://www.irozhlaz.cz/zpravy-domov/vlada-ve-snemovne-uspela-se-zadosti-o-duveru_200701200836_mtaborska

Programových cílů vlády ve volebním období. Pro usnadnění orientace a komunikace s občany Mirek Topolánek shrnul 10 programových oblastí do pěti premiérových priorit: Zdravé veřejné finance, Moderní a efektivní stát, Bezpečný občan v bezpečné zemi, Odstraňování bariér, Podpora vědy a vzdělávání.¹⁰⁴

Topolánkova vláda vedla Českou republiku během českého předsednictví v Radě Evropské unie v roce 2009. České předsednictví muselo řešit rusko-ukrajinský spor o plyn. Topolánkovi a jeho týmu se podařilo vyjednat kompromis mezi Ruskem a Ukrajinou.¹⁰⁵ Dalším důležitým momentem byl konflikt v Gaze. Topolánek zůstal ve funkci předsedy Evropské rady, dokud jeho vládu nevyměnil kabinet Jana Fischera.

Opoziční ČSSD a komunisté se 24. března 2009 po čtyřech neúspěšných dřívějších pokusech podařilo dovést dolní komoru Parlamentu ČR k vyslovení nedůvěry Topolánkově vládě. Opatření prošlo 101 hlasy proti 96, když čtyři členové Topolánkovy koalice (dva z jeho vlastní strany) hlasovali s opozicí.¹⁰⁶ Topolánek po hlasování řekl, že v souladu s Ústavou odstoupí. Přestože byla hlasováním Evropská komise překvapena, prohlásila, že má důvěru v Českou republiku a že národní Předsednictví EU by zůstalo nedotčeno.

Topolánek byl kritizován za jeho rétoriku, která občas vyvolává vzpomínky na 2. světovou válku a nacistická zvěrstva. V srpnu 2003 Topolánek označil program konkurenční ČSSD za „osvětivskou lež“, což je v češtině běžný výraz, který označuje popírání holocaustu. Dále v červnu 2005, rok před parlamentními volbami, řekl: „Z mé strany nečekejte nic jiného než Noc dlouhých nožů. Tato noc prostě přijde.“¹⁰⁷ To vlastně znamenalo, že po volbách v roce 2006, které vyhraje, provede velké personální změny na jednotlivých ministerstvech. V březnu 2007 poslal novináři SMS zprávu začínající: „Es kommt der Tag...“, což znamená „Den přijde...“.¹⁰⁸

¹⁰⁴ Novinky.cz, Topolánek představil „PPP“ – Pět premiérských priorit, dostupné z ¹⁰⁴ Pět premiérských priorit, dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/topolank-predstavil-ppp-pet-premierskych-priorit-40174871>

¹⁰⁵ Týden.cz, Česko a plynová krize. 10 otázek a odpovědí, dostupné z https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/cesko-a-plynova-krize-10-otazek-a-odpovedi_99860.html

¹⁰⁶ Novinky.cz, Topolánkova vláda padla, dostupné z <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/topolankova-vlada-padla-40222429>

¹⁰⁷ iDNES, Topolánek nepřestřelil poprvé, urazil Klause, odbojáře i sněmovnu. Dostupné z https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/topolank-neprestrelil-poprve-urazil-klause-odbojare-i-snemovnu.A100322_125530_domaci_taj

¹⁰⁸ Tamtéž

Toho využila ve 30. letech Sudetendeutsche Party zastupující Němce v bývalém Československu a znamenalo to, že přijde den, kdy se Sudety stanou součástí Německa. Také v roce 2007 byl Topolánek kritizován, když ve sněmovně zvedl prostředníček.¹⁰⁹

Na podzim roku 2008 napadl fotografa, který se pokoušel zachytit jeho a jeho malé dítě. Dne 20. března 2010 Blesk a Lidové noviny přetiskly pasáže z rozhovoru, který Topolánek poskytl českému gay magazínu LUI, který obsahoval jeho několik kontroverzních výroků kritizujících vymývání mozků údajně páchané křesťanskými církvemi a tvrzení, která byla záměrně dezinterpretována tak, že gayové i židé chybí integrita morálního charakteru, ale Židům více.¹¹⁰

Ve světle této kontroverze se Topolánek rozhodl odstoupit z funkce volebního lídra Občanské demokratické strany v parlamentních volbách v květnu 2010. Jeho funkce nastoupil místopředseda Petr Nečas. V dubnu 2015 byl vyloučen z ODS za nezaplacení členského příspěvku.¹¹¹

6.2 Petr Nečas

Peter Nečas vystudoval fyziku plazmatu. Před zvolením do Parlamentu ČR pracoval jako výzkumný a vývojový inženýr v polovodičovém průmyslu, zabýval se plazmovými procesy. V letech 1988 až 1992 pracoval jako vývojář pro Teslu Rožnov. V roce 1991 se stal členem Občanské demokratické strany, v roce 1995 byl jmenován náměstkem ministra obrany. O rok později byl zvolen poslancem Poslanecké sněmovny. Od 4. září 2006 do 8. května 2009 byl Nečas místopředsedou vlády a ministrem práce a sociálních věcí. V březnu 2010 vystřídal v čele strany Mirka Topolánka. Občanská demokratická strana skončila na druhém místě v parlamentních volbách v roce 2010 a krátce poté, co Nečas oznámil svůj záměr kandidovat na post předsedy strany.¹¹²

¹⁰⁹ Tamtéž

¹¹⁰ iDNES, Úplný přepis rozhovoru, který otřásl ODS. Dostupné z https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/dokument-uplny-prepis-rozhovoru-s-topolanekm-ktery-otrasl-ods.A100324_112953_domaci_kot

¹¹¹ iDNES, Topolánek už není v ODS, neplatil poplatky. Členství umřelo, vysvětlil., Dostupné z https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/topolanek-uz-neni-clenem-ods.A150419_133112_domaci_zt

¹¹² Vláda.cz RNDr. Petr Nečas – životopis, dostupné z <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/premier/zivotopis/rndr--petr-necas-74257/>

Policejní útvar pro odhalování organizovaného zločinu a Vrchní státní zastupitelství v Olomouci zorganizovaly v červnu 2013 zátah proti organizovanému zločinu. Jednalo se o několik vysokých státních úředníků a politiků, včetně Jany Nagyové, tehdejší šéfky kabinetu premiéra Nečase. Nečas původně rezignovat odmítal, ale nakonec tak učinil 17. června. V únoru 2014 ho policie obvinila z podplácení.¹¹³

Nečas odešel z politiky v roce 2013. Začal pracovat pro SPGroup. Stal se také pedagogem na CEVRO Institutu. V červnu 2017 se Nečas stal poradcem Pavla Sehnala, lídra nově založené Občanské demokratické aliance. Sehnal prohlásil, že strana by Nečase ve volbách postavila, pokud by nemusel čelit obžalobě z dob svého premiérování.¹¹⁴

6.3 Petr Fiala

Vystudoval češtinu a historii na brněnské univerzitě, poté pracoval jako historik v muzeu. Následně pomáhal založit obor politologie na Masarykově univerzitě kde následně také vedl Fakultu sociálních studií jako děkan, než se nakonec stal rektorem celé univerzity. Mezi lety 2009 až 2011 byl také předsedou české konference rektorů.¹¹⁵

V září 2011 působil Fiala jako hlavní vědecký poradce premiéra Petra Nečase a 2. května 2012 byl jmenován ministrem školství, mládeže a tělovýchovy v Nečasově vládě, kde setrval až do rezignace Nečase v roce 2013. V parlamentních volbách v říjnu 2013 byl Fiala zvolen jako nezávislý do Poslanecké sněmovny. Občanská demokratická strana (ODS) byla ve volbách poražena a Fiala do strany vstoupil v listopadu 2013. V roce 2014 oznámil Fiala svou kandidaturu do čela ODS a 18. ledna 2014 byl zvolen lídrem strany. V roce 2016 byl znovu zvolen předsedou strany.¹¹⁶ Fiala vedl ODS do parlamentních voleb v roce 2017, ve kterých skončila druhá s 11 % hlasů. Fiala odmítl jednat s ANO 2011 o vstupu do následné vlády a ODS zůstala v opozici. Fiala byl znovu zvolen do čela ODS v roce 2018. Dne 28. listopadu 2017 byl Fiala zvolen místopředsedou Poslanecké sněmovny se ziskem 116 ze 183 hlasů.¹¹⁷

¹¹³ AKTÁLNĚ.CZ, Razie na mocné, dostupné z <https://www.aktualne.cz/wiki/domaci/razie-na-mocne-2013/r~i:wiki:3806/>

¹¹⁴ Krajskelisty.cz, Expremiér Nečas má nový, luxusně placený džob u miliardáře Sehnala. Víme, co dělá i co je za tím, dostupné z <https://www.krajskelisty.cz/praha/4598-necas-radi-miliardari-praska-mu-drby-o-politicich-a-urednicich.htm>

¹¹⁵ ODS, Petr Fiala, dostupné z <https://www.ods.cz/profil/petr-fiala>

¹¹⁶ Deník.cz, Nová ODS: V čele je Fiala. Delegáti zvolili i místopředsedy dostupné z

https://www.denik.cz/z_domova/ods-dnes-na-kongresu-v-olomouci-zvoli-noveho-predsedu-20140118.html

¹¹⁷ www.volby.cz

S Fialou jako lídrem ODS v komunálních volbách v roce 2018 zvítězila a téhož roku vyhrála volby do Senátu. Fiala byl znovu zvolen do čela ODS v roce 2020. ODS dosáhla zisků i v krajských volbách v roce 2020.

7 Voličský elektorát

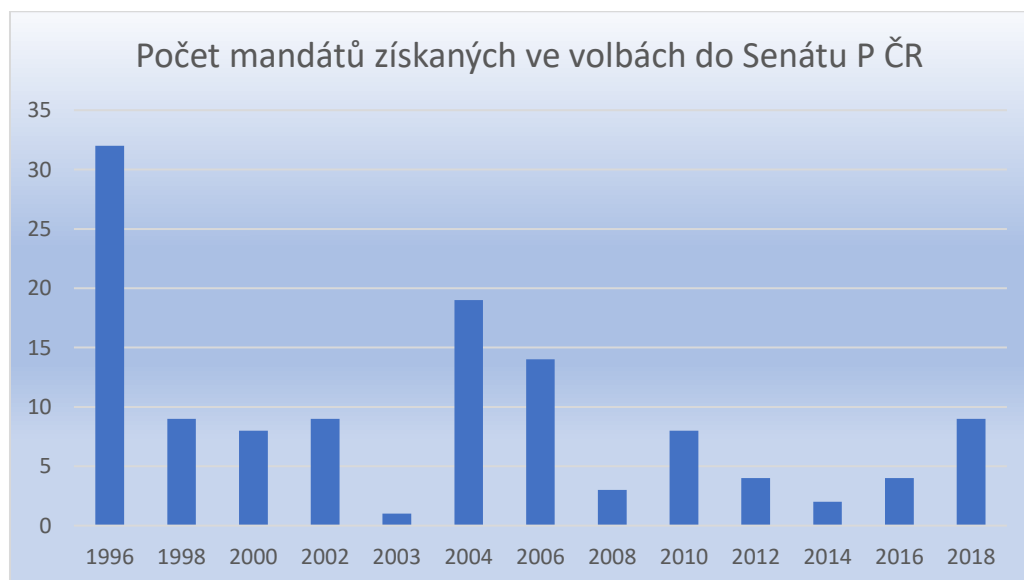
Ihned po vzniku senátu byla ODS v této horní komoře českého parlamentu velice silná, byla dominantní, už proto, že ODS byla v počátcích 90. let populární, byla moderní, nositelkou nových pořádků a změny ve společnosti. Pro úplnost je nutné dodat, že v roce 1996 se volilo najednou všech 81 senátorů, a nikoliv 27, jak je tomu nyní. Postupem času pak, jak docházelo ke změně společenského a politického klimatu, se výsledky senátních voleb měnily. Poslední volby ve sledovaném byly pro ODS již opět relativně úspěšné, získala 9 senátorů, tedy třetinu všech volených.

Tabulka č. 1: Výsledky voleb do senátu PČR

Rok	1996	1998	2000	2002	2003	2004	2006	2008	2010	2012	2014	2016	2018
Mandáty	32	9	8	9	1	19	14	3	8	4	2	4	9

Zdroj: www.volby.cz

Graf č. 1: Výsledky voleb do senátu PČR

Zdroj: vlastní zpracování

Stejně jako v senátních volbách, tak ve volbách do poslanecké sněmovny, byla ODS většinu své existence hegemonek pravice. Hlavní pravicovou silou, která byla zvyklá na výsledky kolem 25 – 30% voličské podpory. Od orku 2010 pak pozice ODS dostávala stále větší rány a

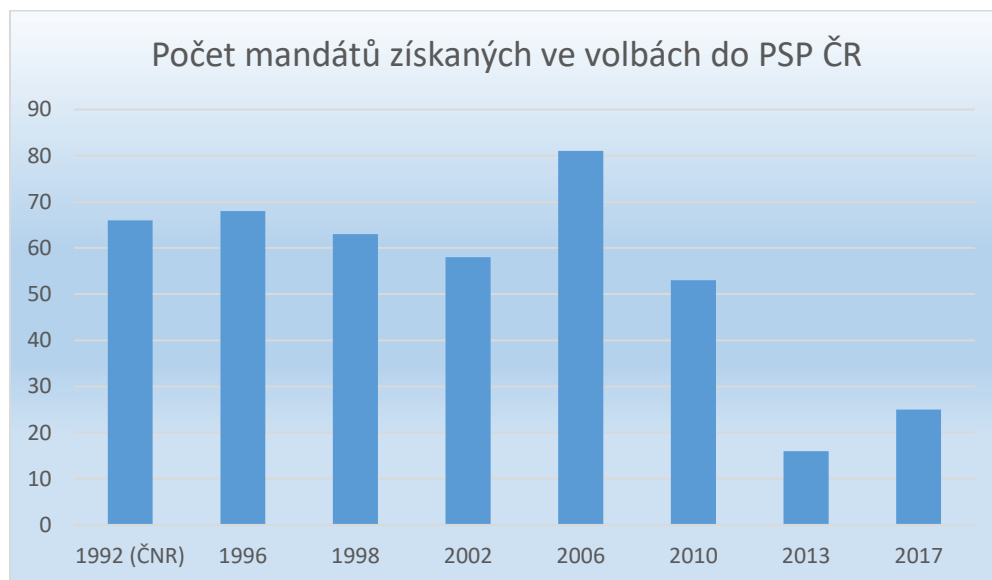
z 53 poslanců z voleb v roce 2010 se posunula až na 16 poslanců v roce 2013. To byl její nejhorší výsledek v celé historii této strany v rámci PSP ČR. Nebyla dokonce ani nejsilnější stranou na pravici. Lepší výsledek v těchto volbách získala TOP09. V tomto období lze spatřovat určitou deziluzi tradičně pravicových voličů a jejich dočasné přelití k hnutí ANO. V roce 2017 se již ODS odrazila ode dna a získala přes 11% hlasů. Stala se tak, byť s velkým odstupem za vítězným hnutím ANO, druhou nejsilnější stranou v PS.

Tabulka č. 2: Výsledky voleb do PSP ČR

Rok	Počet hlasů	Hlasy v %	Mandátů	Postavení
1992 (ČNR)	1 924 483	29,73	66	Koalice (ODA, KDU-ČSL, KDS)
1996	1 794 560	29,6	68	Koalice (ODA, KDU-ČSL)
1998	1 656 011	27,74	63	Opozice (tzv. opoziční smlouva)
2002	1 166 975	24,47	58	Opozice
2006	1 892 475	35,8	81	Koalice (KDU-ČSL, SZ)
2010	1 057 792	20,22	53	Koalice (TOP 09, VV/LIDEM)
2013	384 174	7,72	16	Opozice
2017	572 962	11,32	25	Opozice

Zdroj: www.volby.cz

Graf č. 2: Výsledky voleb do PSP ČR

Zdroj: vlastní zpracování

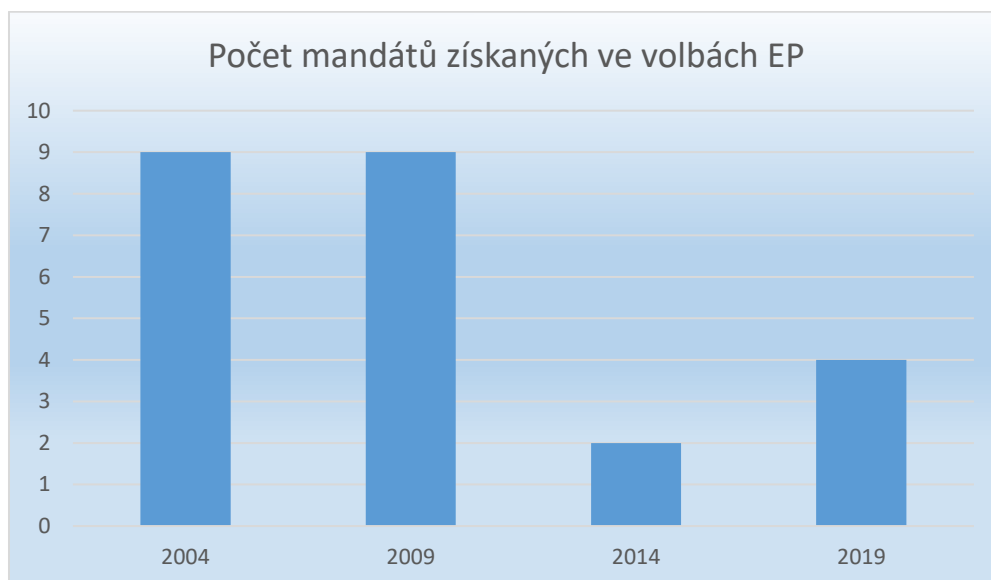
Volby do Evropského parlamentu byly pro ODS úspěšné v roce 2004 a 2009, propad pak nastal v roce 2014, tedy v rámci krizového období strany, v roce 2019 již získala dvojnásobek mandátů, než před pěti lety.¹¹⁸

Tabulka č. 3: Výsledky voleb do Evropského parlamentu

Volby	Počet hlasů	Hlasy %	Mandátů
2004	700 942	30,04	9
2009	741 946	31,45	9
2014	116 389	7,67	2
2019	344885	14,54	4

Zdroj: www.volby.cz

Graf č. 3: Výsledky voleb do Evropského parlamentu

Zdroj: vlastní zpracování

Historického maxima dosáhla ODS ve volbách do krajských zastupitelstev v roce 2004, kdy se jednalo o 36,36% v celostátním průměru. Krajských úřadů se ujmul 12 hejtmanů z ODS, následující výsledky v roce 2008 ještě nebyl přímo propad, nicméně kolice na krajské úrovni se tvořily „proti ODS“, takže hejtmanská křesla ODS již neobsazovala. V roce 2012 a 2016 již byly výsledky o poznání slabší.¹¹⁹

¹¹⁸ <https://www.volby.cz/>

¹¹⁹ <https://www.volby.cz/>

Tabulka č. 4: Výsledky voleb do krajských zastupitelstev

Volby	Hlasy v %	Mandáty	Hejtmani
2000	2,82	185	9
2004	36,36	291	12
2008	23,57	180	0
2012	12,28	102	0
2016	9,47	76	0
2020		99	4

Zdroj: www.volby.cz

Graf č. 4: Výsledky voleb do krajských zastupitelstev

Zdroj: vlastní zpracování

Ve volbách do komunálních zastupitelstev měla ODS poměrně stabilní výsledky až do „krizového období“ po roce 2013. Zde je nutné zdůraznit, že na komunální úrovni se stále více do popředí dostávají místní hnutí bez stranické příslušnosti, což je trend i u jiných tradičních stran, které mají zastoupení PS a Senátu PČR.¹²⁰

Tabulka č. 5: Výsledky voleb do obecních zastupitelstev

¹²⁰ <https://www.volby.cz/>

Volby	Hlasy v %	Mandáty
1994	29,56	7 289
1998	24,16	5 697
2002	25,21	5 715
2006	36,2	7 011
2010	18,78	5 112
2014	9,01	2 398
2018	11,09	2 281

Zdroj: www.volby.cz

Graf č. 5: Výsledky voleb do obecních zastupitelstev

Zdroj: vlastní zpracování,

Závěr

Občanská demokratická strana prošla během svého vývoje dlouhou cestu. Byla jak stranou dominantní tak i stranou, která se musela obávat případného vypadnutí z poslanecké sněmovny. Situace po pádu vlády Petra Nečase byla pro tuto stranu opravdu kritická. Jak nám ovšem dokazují události, které následovali po období na něž cílila tato práce, minimálně dočasně má ODS své dno za sebou. Dokázala si vybudovat (byť slabší než v dřívějších dobách) dostatečnou základnu podporovatelů a nad to dokázala spolu s KDU-ČSL a TOP 09 vytvořit úspěšnou středo-pravou koalici. Zajímavou paralelou může být skutečnost, že na rozdíl od ČSSD měla ODS zkušenost z dob Opoziční smlouvy, jak škodlivé může být uzavírání dohod s hlavním protivníkem z pozice toho slabšího. I díky tomu je dnes ODS jedinou stranou v Poslanecké sněmovně PČR, která z toho legislativního orgánu za celou dobu trvání samostatné české republiky nevypadla. Přežila tak své dva dlouhodobé největší rivaly tj. KSČM i ČSSD. Bude jistě zajímavé sledovat vývoj politické situace v prostředí, kde tradiční levicové strany absentují v Poslanecké sněmovně.

8 Seznam použitých informačních zdrojů

BALÍK, S a kol. Občanská demokratická strana a česká politika: ODS v českém politickém systému v letech 1991 – 2006. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006 ISBN 80-7325-079-9

BUREŠ, J et al. Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému. Praha: Grada, 2012. 526 s. ISBN 978-80-247-4283-0

VODIČKA, K a CABADA, L. Politický systém České republiky. Praha: Portál 2011. 488 s. - třetí aktualizované a rozšířené vydání ISBN 978-80-7367-893-7

SOKOL, P; KLÍČ, Z. 20 let Občanské demokratické strany: 1991-2011. Praha: ODS Publishing, 2011, 284 s. ISBN 978-80-254-9937-5.

HUSÁK, P., Budování kapitalismu v Čechách. Volvox Globator, Praha. 1997 ISBN 80-7207-096-7

KLAUS, V. Vzestup a pád české pravice: 25 let ODS. Praha: Institut Václava Klause, 2016. ISBN 978-80-7542-019-0

VIKTOROVÁ, P. et al. Co si myslí Topolánek: Víme o sobě. 1. Praha : CEVRO - Liberálně-konzervativní akademie, 2005. ISBN 80-86816-08-7.

Občanská demokratická strana. Volební desatero. Program pro volby do PS PČR. 2002

Občanská demokratická strana. Nabízíme Vám pravici. Program pro komunální a senátní volby .2002b

Občanská demokratická strana. Když do EU, tak s ODS. Materiál k referendu o vstupu do EU. 2003

Občanská demokratická strana. Stejně šance pro všechny. Program pro volby do Evropského parlamentu. 2004

Občanská demokratická strana. Modrá šance. Koncepční materiál stínových ministrů ODS z let 2003-2004. 2004

Občanská demokratická strana. Společně pro lepší život. Program pro volby do PS PČR. 2006

Občanská demokratická strana. Řešení místo strašení. Program pro volby do Evropského parlamentu. 2009

Občanská demokratická strana. Řešení, která pomáhají. Program pro volby do PS PČR. 2010

Občanská demokratická strana. Šance pro zodpovědné. Program pro krajské a senátní volby. 2012

Občanská demokratická strana. #Volím_pravici. Program pro volby do PS PČR. 2013

Občanská demokratická strana. Otáčíme EU správným směrem. Volební program pro volby do Evropského parlamentu. 2014

Občanská demokratická strana. Svoboda a naděje. Program pro komunální a senátní volby. 2014

Občanská demokratická strana. 14 tezí ODS. Teze pro pravicovou politiku ODS. 2014e

Občanská demokratická strana. Zjednodušme to! Webová prezentace ke krajským a senátním volbám. 2016

Občanská demokratická strana. Silný program pro silné Česko. Volební program. 2017

Občanská demokratická strana. Silné Česko v EU 21. století. Volební program. 2017

Internetové

Volby.cz

<https://www.ods.cz/kronika-30-let-ods>

https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/paroubek-a-topolank-dohoda-o-vlade-je-mozna_200608231706_mhromadka

<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/topolankova-vlada-padla-40222429>

http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=PI-27-09_1

<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/peake-zada-o-registraci-lidem-v-cervnu-muze-mit-stranu/r~i:article:745700/>

<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/poslanci-si-rozpustili-snemovnu-ceka-se-na-predcasne-volby-200616>

https://www.denik.cz/z_domova/snemovna-bude-hlasovat-o-neduvere-vlade-20150526.html

<https://www.e15.cz/rozhovory/petr-fiala-ods-chce-byt-lidrem-pravice-volby-ukazaly-ze-na-to-ma-1323637#>

<http://www.listy.cz/archiv.php?cislo=035&clanek=050305>

https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/v-klaus-otazka-v-referendu-o-vstupu-do-eu-by-mela-znit-jinak_200209261754_mkopp

https://www.politologickycasopis.cz/userfiles/file/2004/3/Polcas_2004_3_pp_240_262.pdf

<https://www.kdu.cz/getattachment/4e1a137b-966e-403b-a137-164b3e267513/program.aspx>

https://www.cssd.cz/data/files/volebni_program_2002.pdf

<https://www.novinky.cz/specialy/dokumenty/clanek/dokument-projev-mirka-topolanka-v-senatu-40225897>

<https://euractiv.cz/section/budoucnost-eu/linksdossier/lisabonska-smlouva-zmeny-v-rozhodovani-po-institucionalni-reforme-000056/>

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/klaus-bez-zaruky-za-dekrety-jsme-proti-eu.A020423_220801_zpr_volby_pol

https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vitezem-snemovnich-voleb-cssd-pravice-v-soku_200206160959_mkopp

<https://www.cdk.cz/co-se-delo-na-kongresu-ods>

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/klaus-skoncoval-s-obcanskymi-demokraty-uz-neni-cestnym-predsedou.A081206_101737_domaci_klu

<https://web.archive.org/web/20121220124407/http://www.ods.cz/kongresy/>

<https://www.klaus.cz/clanky/2414>

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/oprat-ods-prevzal-mirek-topolaneck.A021215_102816_domaci_jan

<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/ods-povede-topolaneck-zastupcem-je-necas-313802>

https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/ods-ma-nove-vedeni-predsednický-post-obhajil-mirek-topolaneck_200611192214_mmatusu

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/s-topolankem-prohrajeme-pristi-volby-soudi-porazeny-pavel-bem.A081207_130653_domaci_pje

https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/na-funkci-sefa-ods-je-fronta-pribyli-vojir-a-zahradil_88129.html

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/topolanka-chteji-za-predsedu-ods-uz-i-v-praze.A081125_211902_praha_jte

https://www.lidovky.cz/domov/klaus-se-vzdal-titul-cestny-predsed-ods.A081206_102031_in_domov_bat

https://www.denik.cz/z_domova/topolaneck-odejde-z-cela-ods20100401.html

<https://domaci.hn.cz/c1-58281750-oslabeny-necas-odchod-klause-rebel-ruml-i-falesny-topol-pripomente-si-kongresy-ods>

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/volba-predsedy-ods-na-kongresu-v-olomouci.A140118_130552_domaci_kop

<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/fiala-oznamil-kandidaturu-na-predsedu-ods-212116>

<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/lidrem-ods-zustava-petr-fiala-vice-laka-na-nizsi-dane-338390>

<https://www.e15.cz/domaci/fiala-obhajil-post-predsedy-ods-1342157>

<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/ods-vyloucila-vaclav-klause-mladsiho-40274525>

https://www.lidovky.cz/domov/hnuti-trikolora-voli-sveho-predsedu-strana-na-snemu-v-brne-predstavi-sve-smerovani.A190928_112001_in_domov_vlh

<https://www.financnici.cz/mirek-topolaneck#cv>

<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/topolankova-vlada-ve-snemovne-narazila-duveru-neziskala-40132765>

https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vlada-ve-snemovne-uspela-se-zadosti-o-duveru_200701200836_mtaborska

<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/topolaneck-predstavil-ppp-pet-premierskych-priorit-40174871>
https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/cesko-a-plynova-krize-10-otazek-a-odpovedi_99860.html)

<https://www.novinky.cz/domaci/clanek/topolankova-vlada-padla-40222429>

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/topolaneck-neprestrelil-poprve-urazil-klause-odbojare-i-snemovnu.A100322_125530_domaci_taj

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/dokument-uplny-prepis-rozhovoru-s-topolankem-ktery-otrasl-ods.A100324_112953_domaci_kot

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/topolaneck-uz-neni-clenem-ods.A150419_133112_domaci_zt

<https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/premier/zivotopis/rndr--petr-necas-74257/>

<https://www.aktualne.cz/wiki/domaci/razie-na-mocne-2013/rwi:wiki:3806/>

<https://www.krajsekelisty.cz/praha/4598-necas-radi-miliardari-praska-mu-drby-o-politicich-a-urednicich.htm>

<https://www.ods.cz/profil/petr-fiala>

